

DIVERSITAT I INCLUSIÓ

EN EL PROJECTE

DE POBLE EDUCADOR

ANÀLISI D'EXPERIÈNCIES

Treball de final de Grau de Mestre d'Educació Primària

Cèlia Soldevila Vall. 4rt Curs.

Curs: 2012 -1013

Tutor: Joan Soler i Mata

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes – Universitat de Vic

Vic, 17 de maig de 2013

Agraïments:

<i>JOAN SOLER</i>	<i>DOLORS CARETA</i>
<i>MARIA ROSA TORRA</i>	<i>NÚRIA MUNS</i>
<i>ASSUMPTA DURAN</i>	<i>SANDRA RUAIX</i>
<i>DOLORS MUNS</i>	<i>DOMI</i>
<i>MIQUEL COLOMER</i>	<i>MONTSERRAT SALVANS</i>
<i>LA MONJOIA</i>	<i>LAURA MEGIAS</i>
<i>JOSEP MARIA FREIXANET</i>	<i>NÚRIA CASAS</i>
<i>JOAN SALVANS</i>	<i>XAVIER BARNIOL</i>
<i>ESTELA</i>	

I tots aquells/es que d'alguna manera o altra us heu vist implicats en el projecte i que hi heu participat de forma desinteressada. Moltes gràcies a tots i totes.

“L’educació ha de jugar un paper fonamental en el desenvolupament
continuat de les persones i les societats”

Jacques Delors (1996)

Resum:

El Projecte Educatiu de Poble (PEP) és un instrument que s'utilitza per establir les línies pedagògiques del municipi amb la participació de tots els agents i sobretot per fomentar un aprenentatge al llarg de la vida de les persones que hi viuen.

En aquest treball es presenta un marc teòric per tal de contextualitzar el tema i s'analitzen conceptes com poble educador, ciutat educadora, en relació a l'evolució d'aquests i l'atenció a la diversitat. A continuació, es descriuen i comparen dues experiències, la de Sant Bartomeu del Grau (Osona) i la de Borredà (Berguedà) i s'avaluen les activitats educatives que es porten a terme a Olost (Osona) amb l'objectiu de fer una proposta de projecte de poble educador per aquest municipi.

PARAULES CLAU: Poble educador, educació al llarg de la vida, participació i inclusió.

Abstract:

The Town Educational Project (Projecte Educatiu de Poble – PEP) is a tool which is used to establish the town's pedagogical lines with participation of all the agents and above all to promote learning throughout the lives of its inhabitants.

In this project, a theoretical framework is presented in order to contextualize the issue and analyse concepts such as educating town, educating city, in relation to their evolution and the attention to diversity. Then, this projects describes and compares two experiences, the one in Sant Bartomeu del Grau (Osona) and the one in Borredà (Berguedà) and it evaluates the educational activities which are carried out in Olost (Osona) aiming at designing an educating town project proposal for the latter.

KEYWORDS: Educating town, learning throughout life, participation and inclusion.

SUMARI

	Pàg.
1. Introducció.....	3
2. Justificació.....	5
3. Marc teòric: Els projectes educatius de poble.....	6
3.1 Concepte.....	6
3.1.1 Característiques.....	7
3.1.2 Competències que ha de tenir un poble educador.....	8
3.2 Evolució.....	9
3.3 Passos a seguir per dur a terme un projecte de poble educador.....	13
3.4 Atenció a la diversitat i projecte educatiu de poble.....	15
3.4.1 Inclusió dins el projecte de poble educador.....	16
3.5 Projectes dins la província de Barcelona.....	18
3.5.1 Pobles i ciutats amb projectes educadors.....	21
4. Part pràctica: Experiències de pobles educadors.....	23
4.1 Procés i metodologia.....	23
4.2 Anàlisi d'experiències.....	26
4.2.1 Sant Bartomeu del Grau.....	26
4.2.2 Borredà.....	33
4.3 Síntesi: Elements més rellevants.....	40
4.4 Olost, poble educador.....	41
5. Conclusions.....	51
6. Bibliografia:.....	55
6.1 Llibres i revistes.....	55
6.2 Articles.....	55
6.3 Altres documents de consulta:.....	56
7. Sumari de l'annex.....	58
I Documents de consulta	
II Treball de camp	
III Anàlisi de dades	

1. Introducció.

El Projecte Educatiu de Poble és un instrument que s'utilitza per establir unes línies pedagògiques al municipi, amb la participació de tots els agents i sobretot, es fa servir per aconseguir un aprenentatge al llarg de la vida o com diu Jordi Feu (2006):

“...és un projecte educatiu transformador que neix d'una voluntat política municipal o del propi teixit socioeducatiu i on diversos sectors treballen plegats perquè el poble eduqui amb intencionalitat, de manera permanent i que aquesta educació arribi a tots els ciutadans, especialment a aquells que es troben en una situació més feble¹”.

És així com m'he plantejat investigar aquest tema i analitzar dues experiències molt pioneres en aquest àmbit: Sant Bartomeu del Grau (Osona) i Borredà (Berguedà), i així acabar fent una anàlisi de les activitats que es plantegen a Olost per desenvolupar el Projecte de poble educador.

En el present document s'estructura en dues grans parts i dins d'aquestes es desenvolupa en diferents subapartats, per tal que tota la informació quedi exposada d'una forma clara i correcte. En la part teòrica s'exposa el concepte de poble educador, l'evolució d'aquest concepte, els possibles passos que caldria fer per portar-lo a terme, diferents aspectes d'atenció a la diversitat i inclusió i l'últim subapartat, d'aquesta primera part, fa referència a de diferents projectes que es porten a terme en diferents poblacions de la província de Barcelona. En el segon apartat, la part més pràctica, s'exposen dues experiències: la de Sant Bartomeu i Borredà. Amb elles es fa referència al context del poble, al projecte portat a terme i finalment una anàlisi de les entrevistes realitzades. Pel que fa a la part d'Olost també he fet referència al context del poble, a les diferents activitats que porten a terme, però després he profunditzat amb les necessitats que m'han exposat en les diferents entrevistes i el grup de discussió i, per concloure, una anàlisi de les diferents activitats en les diverses edats educatives.

---

¹ FEU, Jordi (2006). *Poble educador: un projecte educatiu necessari per al reequilibri social, educatiu i cultural del país*. [en línia]. Barcelona: DEPROP, 29 de desembre de 2006. [20 de setembre de 2012] Disponible a: <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=21&sumari=3&seccio=0&numart=1>

Els objectius que m'he plantejat en aquest treball són diversos, però els més importants per a mi són aquests quatre:

- **Crear lligams entre la teoria i la pràctica** → Que em serveixi per veure l'aplicació dels diferents conceptes.
- **Conèixer i analitzar pràctiques que s'han portat a terme** → Conèixer les experiències dels altres pobles per a poder tenir una visió més àmplia.
- **Analitzar les activitats que es porten a terme a Olost** → Avaluar les activitats que es porten a terme, tenint en compte les diferents edats educatives i així poder iniciar i impulsar un projecte de poble educador a Olost.
- **Elaborar bons instruments i eines per extreure el màxim d'informació i que aquesta sigui significativa i real** → Recollir informació que realment em faci falta.

Per aquest treball també m'he plantejat algunes preguntes per tal que al llarg de la investigació pugui confirmar o crear nous esquemes de coneixement. Les hipòtesis són:

- **La idea de poble educador és nova?**
- **Un poble educador només comparteix l'escola?**
- **Tots els pobles fan servir la mateixa metodologia?**

Aquestes són les preguntes que m'he plantejat per aquesta recerca, ja que desconec totalment aquest tema i per tant sento una gran curiositat per a poder-lo treballar i investigar. A més a més, tal i com ja he dit, m'he plantejat de fer una anàlisi de les activitats que es plantegen per les diferents edats educatives a Olost. Penso que és molt interessant formar part d'aquest projecte a nivell educatiu i social. D'altra banda, també és una manera activa de participar en la vida educativa del poble.

Espero que aquest treball serveixi per entendre el plantejament del meu problema i despertar l'interès per al tema en qüestió i convidar-vos a descobrir aquest món tant inclúsiu a nivell de poble i de centre.

2. Justificació.

El títol del meu treball és: Diversitat i inclusió dins el projecte de poble educador. *Experiència de Sant Bartomeu del Grau i Borredà*. Vaig triar aquest tema pel TFG perquè penso que ha de ser un treball amb el qual estiguis a gust hi treballis amb interès i energia. Aquest interès em va venir de la proposta de la legislatura passada que va fer l'actual alcalde del meu poble per Olost. Ell va plantejar que Olost s'havia de convertir en un poble educador i després de pensar-hi molt i assessorar-me amb l'ajuda de diferents professors, vaig decidir encaminar el meu treball cap aquí.

D'altra banda, una aspecte que em va generar la intriga i la motivació per desenvolupar aquest projecte va ser la desconexió que jo tenia sobre el tema, no n'havia sentit a parlar mai i em va sorprendre, vaig pensar que seria un bon projecte per portar a terme al final de la meua carrera.

Així doncs, en el meu treball de final de grau vull analitzar el Projecte de Poble Educador (PPE): què és, quines competències es porten a terme, activitats, com organitzar un PPE i l'anàlisi de diferents activitats en les diverses edats educatives i així observar si Olost és ja un poble educador o estar en procés de ser-ho.

Penso que és un projecte molt interessant per treballar i impulsar a les ciutats i també els pobles. M'ha aportat una gran quantitat de coneixements sobre diferents temàtiques, totes ells relacionades entre si, a més a més, he tingut la gran sort de poder entrevistar i parlar amb experts del tema. A més a més, també he pogut entrevistar a persones que s'impliquen directament amb activitats del poble i he pogut observar un punt de vista molt concret, tot i que també he mirat de tenir en compte diferents punts de vista, per tal d'establir comparacions internes i així arribar a unes conclusions i valoracions.

Així doncs, espero despertar-vos el mateix interès que m'he despertat a mi mateixa per portar a terme aquest document.

3. Marc teòric: Els projectes educatius de poble.

En aquest apartat s'exposaran continguts més teòrics del projecte, per tal que posteriorment es pugui analitzar la part pràctica a partir de diferents aspectes explicats en aquest primer apartat.

3.1 Concepte.

El concepte de poble educador és molt ampli, hi ha formes diferents de definir-ho ja que va molt lligat a la idea d'educació que hem anat adquirint al llarg de la nostra vida. Cal afegir que aquest concepte va estretament relacionat amb el projecte educatiu de ciutat per adaptar-lo en altres de població més petita.

A principis de la dècada dels setanta es va començar a parlar de diferents àmbits educatius que es generaven entorn a la societat, més específicament dins de les ciutats. Es van adonar que aquests ens educaven i ens eduquen en continguts i en formes molt diferents i ens ajuden a concebre i a créixer com a persones. Així, és com va sorgir la idea de projecte de ciutat la qual tenia i té una intenció clarament educativa en el que vol potenciar espais i entitats públics/es i privats/des per tal que tothom en surti beneficiat/da, és a dir, busca la implicació de tota la comunitat.

D'aquesta manera i des de les Jornades d'història de l'Educació celebrades a Badalona el 2001² es va proposar d'adaptar el projecte de ciutat educadora. Aquesta adaptació consistia en portar aquest projecte en un àmbit més reduït, el dels pobles. És així com va néixer la idea de projecte de poble educador.

Així doncs, podem el definir projecte de poble educador de moltes maneres, una d'elles seria la que utilitza Jordi Feu; *és un projecte educatiu transformador que neix d'una voluntat política municipal o del propi teixit socioeducatiu i on diversos sectors treballen plegats perquè el poble eduqui amb intencionalitat, de manera permanent i que aquesta educació arribi a tots els ciutadans, especialment a aquells que es troben en una situació més feble*³.

---

² DIVERSOS AUTORS (2001) *Municipi i educació*. Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. [Recurs electrònic; CD-ROM] Badalona: El Museu, novembre de 2001.

³ FEU, Jordi (2006). *Poble educador: un projecte educatiu necessari per al reequilibri social, educatiu i cultural del país*. [en línia]. Barcelona: DEPROP, 29 de desembre de 2006. [20 de setembre de 2012] Disponible a: <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=21&sumari=3&seccio=0&numart=1>

L'objectiu d'aquest projecte és fomentar la flexibilitat, la democràcia, la participació i sobretot, la llibertat de tots els implicats en els diversos àmbits educatius, ja siguin formals o informals. En aquest projecte el que es vol és evitar la rigidesa, ja que això fa que moltes persones no els motivi, la flexibilitat i la llibertat, atreu moltes persones ja que no és una obligació, perquè si volguéssim imposar el projecte, aquest no tindria tan bona rebuda i no seguiria les bases ni els objectius educatius marcats a l'inici.

Per acabar, em podria arriscar a definir el projecte de poble educador com un instrument que parteix d'una concepció global de l'educació i busca, en les persones, la idea de comunitat, per tal de dotar-la de contingut i implicar-hi tots els agents possibles (públics i privats). Tanmateix, busca marcar unes línies prioritàries dins l'educació, per tal d'aconseguir un aprenentatge continu i permanent al llarg de la vida. A més a més, també cal afegir que l'administració hi té un paper molt important.

Aquest projecte permet al poble una transformació, ja que com he dit acosta els agents de la comunitat a l'escola i als àmbits educatius, per poder dur a terme unes accions i establir uns valors ètics dins d'aquest.

3.1.1 Característiques.

Dins del poble educador podríem definir algunes de les característiques més importants.

- **Millorar la qualitat de vida i l'educació;** amb aquest projecte el total de la població n'extraurà beneficis a tots els nivells.
- **Implicació i participació de tot el municipi** (entitats, grups de treball, persones a títol individual, en definitiva, tothom.); que tothom participi per aconseguir millorar l'educació.
- **Potenciar la igualtat d'oportunitats;** que tothom pugui accedir als mateixos llocs, fer les mateixes coses... sense distinció de races, sexes, creences, etc.
- **Fomentar la socialització i el treball en equip;** tant els infants com els adults han de saber treballar amb els altres i no només de forma individual, han de saber cooperar i compartir, a més a més de potenciar la cohesió dins del poble.

- **Habilitar llocs de reunions i de trobades;** espais on els vilatans del poble es podran trobar per realitzar diferents activitats.
- **Reduir les necessitats del poble;** eliminar les limitacions del poble i potenciar les oportunitats dins d'aquest.
- **Potenciar la flexibilitat, democràcia, els intercanvis intergeneracionals i la llibertat;** potenciar les relacions entre diferents etapes de la vida (infantesa, joventut, edat adulta i vellesa), tenir en compte les opinions dels habitants i que aquest projecte no és una cosa rígida, sinó tot el contrari, el podem anar modelant a mesura que va creixent.

3.1.2 Competències que ha de tenir un poble educador.

Algunes de les competències que es demanen en un poble educador i que des de les 15enes Jornades d'Escola rural a l'Empordà⁴ es van presentar són: col·laborar amb les famílies, ajuntament i veïnat ja que l'escola, com a entitat educativa, es pot sentir més còmoda portant a terme una tasca col·laborativa amb els diferents agents implicats a nivell de poble i així elaborar un projecte molt més coherent i adequat a l'entorn en què es troben.

Una segona competència podria ser la d'aportar un valor educatiu bàsic i consistent per poder partir d'allò que tenim més a prop i després poder obrir horitzons i adquirir coneixements més complexos i llunyans.

La tercera competència parteix del diàleg, l'argumentació i estudis científics vinculant així els diferents agents del territori, escola, entitats, ajuntament... per poder vetllar i procurar per una visió de futur en l'àmbit educatiu dins del poble i així organitzar i crear unes activitats i tasques destinades i preparades amb uns objectius a seguir.

Pel que fa a la quarta competència potenciar l'art de disposar d'una mirada global de l'educació i que aquesta ens porti a una implicació efectiva i col·laborativa de les entitats i persones, per tal de promoure un projecte amb uns bons fonaments.

---

⁴ Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya (2011). *Competències per a un poble educador*. Alt Empordà: Romanyà- Valls, 2011.

I la cinquena i última competència és promoure el plantejament de l'aprenentatge habitual i natural, és a dir, que els infants puguin utilitzar els aprenentatges en el seu dia a dia, per tant que aquest esdevinguin significatius i funcionals, per tal de donar sentit a l'educació i ensenyar als infants a viure al seu poble, amb la seva gent i ser feliços. Aquesta última competència, només és possible si hi ha una relació estreta amb l'entorn, les famílies, l'escola... i tot això cal aprendre-ho a valorar.

3.2 Evolució.

Aquest concepte apareix, com ja he dit, a finals dels anys seixanta, principis del setanta. Tot i això, el concepte de *poble educador* no apareix fins més endavant ja que el primer que surt a la llum és el projecte de *ciutat educadora*.

L'últim concepte citat, surt especificat en l'informe de la UNESCO, *Aprender a ser: La educación del futuro*⁵. Aquest està tractat d'una forma molt diferent a la que estem acostumats a sentir, ens explica com hauria de ser l'educació, quines són les seves vessants i també fa esment que l'educació no només és una tasca de l'escola, sinó tot el contrari, els infants i les persones ens eduquem a molts llocs, a l'escola, a casa, amb els amics, al carrer, a l'entorn, etc. És així, com va aparèixer el concepte de projecte de ciutat, ja que es va observar que hi ha molts àmbits, espais i agents que ens eduquen.

Aquest és un concepte molt nou on encara ara cal invertir per poder desenvolupar moltes més experiències. En el nostre país i al llarg dels anys hi ha hagut diversos professionals relacionats o no amb el món de l'educació que han estudiat i teoritzat aquest concepte. Un d'ells és Jaume Trilla, autor que ha destinat gran part de les seves recerques a conèixer i a investigar aquest aspecte.

Tota la part més teòrica de les ciutats educadores, queda recollida en la *Carta de les ciutats educadores*. Aquesta va ser redactada en el Congrés Internacional a Bolonya l'any 1994 i està fonamentada en la Declaració Universal de Drets Humans (1948), en el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966), en la Convenció sobre els Drets de la Infància (1989), en la Declaració Mundial sobre Educació per a Tothom (1990) i en la Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (2001).

---

⁵ FAURE, Edgar [et al.] (1996). *Aprender a ser: La Educación del futuro*. Madrid; Alianza; París: UNESCO, 1996 (pàg.426)

La Carta conté 20 principis dividits en tres grans grups:

- El dret a la ciutat educadora.
- El compromís de la ciutat.
- El servei integral de les persones.

Després del primer congrés de *ciutats educadores* l'any 1990 i de la redacció de la *Carta de ciutats educadores*⁶ es va formar una *Associació Internacional de ciutats educadores*⁷. Aquesta es va iniciar amb l'objectiu de treballar conjuntament amb els ciutadans de la ciutat, projectes i activitats per a poder millorar la qualitat de vida i l'educació.

Durant molt de temps, la idea de *Ciutats educadores*, ha estat vista com un concepte ideal d'educació, com una filosofia i en pocs casos es posava a la pràctica. En l'actualitat, hi ha molts pobles i ciutats que s'han adherit al projecte i molts porten autèntics projectes educatius dins el seu entorn, ja sigui gran o petit.

Aquesta idea s'ha mogut entorn de diferents concepcions pedagògiques segons Jaume Trilla⁸. Algunes d'elles són:

- ✓ **Urbanofília versus Urbanofòbia pedagògica** → La primera idea vol desterrar la idea de ciutat com a lloc d'aprenentatge, i proposa la natura com lloc principal d'aprenentatge i desenvolupament de la persona (línia de reflexió de Rousseau). En canvi, la segona idea, defensa la ciutat com un lloc educatiu excel·lent i per tant la persona es pot educar en aquest entorn.
- ✓ **Conceptes coetanis** → Hi ha conceptes molt relacionats entre si i que ens permetrien definir la idea de ciutat educadora, però els dos que es complementen més són; els principis d'heterogeneïtat i globalitat.

---

⁶ Vegeu l'annex 1 - Associació internacional de ciutats educadores (1990). *Carta de ciutats educadores* [en línia]. Barcelona 1990. [16 de novembre de 2012]. Disponible a:

<http://www.bcn.es/edcities/aice/adjunts/Carta%20Ciutats%20Educadores%20%202004.pdf>

⁷ Associació Internacional de Ciutats educadores (1994) [en línia] Bologna, 1994. [16 de novembre de 2012] Disponible a: http://www.bcn.es/edcities/aice/estatiques/catala/sec_iaec.html

⁸ TRILLA BERNET, Jaume (1999). "La idea de ciutat educadora". Dins: Diputació de Barcelona. *Les ciutats que s'eduquen*. Barcelona: Temes d'Educació, 1999, pàg. 18

- *Heterogeneïtat*: l'educació és un fenomen molt ampli que no només té en compte la família i l'escola, sinó que té en compte molts altres agents.
  - *Globalitat*: en educació hi ha una gran quantitat de conceptes que es relacionen entre sí, això ens permet el desenvolupament de la persona.
- ✓ **Paradigma del medi educatiu** → Aquest model es desenvolupa com a complement de l'acció educativa, una acció que es porta a terme en un medi en concret i que influeix de manera directa a l'individu.

Actualment, el projecte de *Ciutat educadora*, s'ha estès i posat a la pràctica gairebé per tot el continent Europeu. La posada en marxa d'aquest projecte ha portat beneficis a la gran majoria de ciutats, ja sigui a nivell del ciutadà, a nivell educatiu, d'organització, a nivell cultural, etc.

A mesura que ha anat avançant el projecte dins les ciutats, els pobles han volgut aprofitar aquestes experiències per a poder-les aplicar en el seu àmbit, encara que més reduït per això pot portar alguns avantatges, però també alguns inconvenients.

En les Jornades d'Història de l'educació celebrades a Badalona el 2001, es va posar sobre la taula transportar el projecte de *Ciutat educadora* als pobles per tal d'evitar la marginació social i educativa del territori, perquè pensaven i pensen que tots tenen les mateixes oportunitats. Tal i com expliquen Jordi Feu i Joan Soler a l'article *Més enllà de l'escola rural. Cap a un model integral i integrador de l'educació en el territori*. Aquest projecte té un objectiu; *afavorir la dinamització, la racionalització i la multiplicació d'experiències culturals i educatives damunt del territori*.⁹

---

⁹ FEU, Jordi i SOLER, Joan (2001). "Més enllà de l'escola rural. Cap a un model integral i integrador de l'educació en el territori" *Temps d'educació*, 2001, Núm. 26, pàg. 148

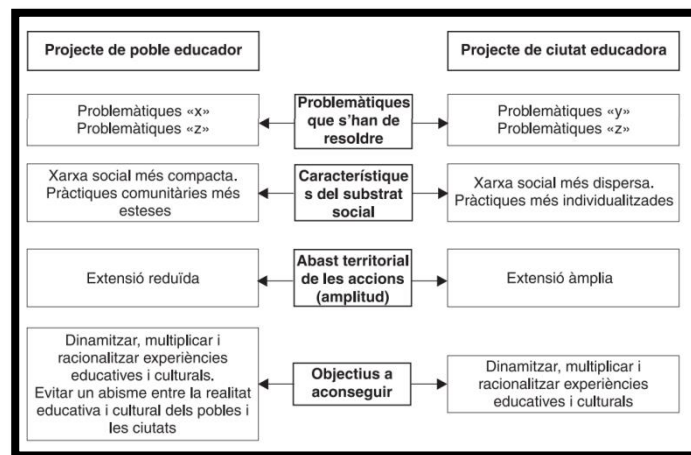

FIGURA 1: Diferències i semblances del projecte de ciutat i de poble

Font: Joan Soler i Jordi Feu (*Més enllà de l'escola rural. Cap a un model integral i integrador de l'educació en el territori*)

Així doncs, podem observar que en els dos projectes hi ha coses que comparteixen i d'altres que no. En els dos casos observem que hi haurà dificultats i/o problemes per resoldre. Pel que fa a les característiques de l'entorn, en els projectes de ciutats trobarem xarxes socials més disperses. En canvi, al poble, trobarem xarxes socials més compactes i les pràctiques en el primer seran més individualitzades, en canvi en el segon seran més esteses.

Com és evident, l'abast territorial al poble tindrà una extensió més reduïda i a la ciutat més àmplia. Pel que fa als objectius, observem que en un poble en podem concretar molts més i aquest de ben segur que els tindrem a la mà.

Per poder definir un bon projecte de poble educador és molt important que els experts donin bases teòriques sobre aquest. Per elaborar un marc teòric d'aquest projecte es poden utilitzar les dimensions que s'utilitzen en el projecte de ciutat educadora, tal i com diuen Jordi Feu i Joan Soler (2002). Tant en un projecte com en l'altre cal tenir en compte àmbits bàsics com el d'Educació, Cultura, Urbanisme, Entorn i paisatge, entre molts d'altres¹⁰.

En l'actualitat, el que es demana per el projecte de poble educador és l'elaboració d'un instrument que ens permeti observar quin és l'inventari de què disposa el poble, espais, recursos, entorn, etc.

¹⁰ FEU, Jordi i SOLER, Joan (2001). "Més enllà de l'escola rural. Cap a un model integral i integrador de l'educació en el territori" Temps d'educació, 2001, núm. 26, pàg. 150

Així doncs, en l'actualitat molts pobles s'han animat a tirar endavant aquest projecte per aconseguir veritables experiències plenes de bones pràctiques i així poder-ho compartir amb els ciutadans i vilatans del mateix poble i dels pobles veïns. Tot i això, encara queda molt de recorregut i investigació per fer.

També hi ha molts pobles que no formen part d'un projecte de poble educador, això no vol pas dir que no eduquin, tot el contrari, un poble o una ciutat, en tot moment educa, ja que no és només l'escola la que fa aquesta funció, sinó que, com ja s'ha dit, ho fan molts més agents.

Així doncs, sembla clar que l'espai, l'entorn i el context en el que volem educar també té un pes fonamental en totes les relacions educatives. Tenir en compte aquests elements que estan més enllà de l'escola en sentit estricte, ja siguin de caire més estructural o siguin de caire més social, dona a l'educació una perspectiva global cada vegada més necessària.

3.3 Passos a seguir per dur a terme un projecte de poble educador.

Jordi Feu¹¹ proposa 10 passos per començar un projecte de poble educador. Aquests són els següents:

0. Suport de l'ajuntament → compromís polític i social de l'entitat més representativa del poble. Aquest també ha de mostrar un lideratge, juntament amb l'escola, per tal que la gent que s'hi adhereixi observi que és un projecte seriós i segur a la vegada, un projecte amb unes bases i uns objectius clars.

1. Elaborar un mapa educatiu de tot allò que educa o pot arribar a educar.

- *Inventari d'infraestructures.*
- *Inventari de serveis educatius.*
- *Inventari d'entitats i associacions.*
- *Inventari d'espais naturals i socials.*

---

¹¹ FEU, Jordi (2006). *Poble educador: un projecte educatiu necessari per al reequilibri social, educatiu i cultural del país*. [en línia]. Barcelona: DEPROP, 29 de desembre de 2006 [20 de setembre de 2012] Disponible a: <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=21&sumari=3&seccio=0&numart=1>

2. **Elaborar un mapa gràfic d'activitats programades** → per tal d'observar si hi ha moltes activitats programades en una zona concreta i en una altre hi ha manca d'aquestes activitats. Aquest mapa ens permetrà distribuir i organitzar millor les sessions.
3. **Detectar necessitats educatives i culturals** → molt important per a dur a terme el projecte. Aquest té com a objectiu disminuir i/o eliminar les necessitats, i les dificultats de les persones del poble o ciutat.
4. **Prioritzar les necessitats** → lligat amb l'apartat anterior, és important fer èmfasi i desenvolupar les necessitats que anteriorment s'han descrit.
5. **Planificar les accions i activitats** → descriure què es farà, com es farà, a qui anirà dirigit, on es portarà a terme...
6. **Pla de coordinació d'activitats** → és important la coordinació d'activitats per tal que no se solapin les unes a les altres.
7. **Pla d'activitats sobrevingudes** → espais que ens permetin encabir les activitats no programades prèviament i que en un moment donat pensem que són important i que cal realitzar-les.
8. **Pla d'execució** → portar a la pràctica el projecte. És molt important disposar de la participació de la comunitat, és imprescindible que aquesta sigui activa, compromesa i real¹². Abans però, per a poder-se iniciar un projecte com aquest hi ha d'haver un grup de persones interessades i il·lusionades per portar a terme aquest gran treball de cohesió i participació social.
Tot aquest projecte avançarà si darrera hi ha una bona dotació pressupostària ja sigui de l'ajuntament o de les entitats que hi estan adherides. L'entitat més representativa del poble, l'ajuntament, és la que hi hauria de posar més part.

---

¹² FEU, Jordi (2006). *Poble educador: un projecte educatiu necessari per al reequilibri social, educatiu i cultural del país*. [en línia]. Barcelona: DEPROP, 29 de desembre de 2006. [20 de setembre de 2012] Disponible a: <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=21&sumari=3&seccio=0&numart=1>

9. Pla d'avaluació → a mesura que avança el projecte és imprescindible anar fent avaluacions i seguiments dels processos i activitats que es porten a terme per tal de proposar millores.

10. Incorporació de millores → aquest projecte ha de tenir la capacitat de millorar constantment i per tant tenir en compte les millores que es proposen des dels diferents àmbits.

Aquests són els principals passos que proposa Jordi Feu per a poder iniciar el projecte de poble educador. Amb tot això, tal i com cita Trilla¹³ cal tenir molt en compte l'organització, la coordinació, l'evolució, l'adaptabilitat, el dinamisme i la compensació.

És molt important que el poble tingui una capacitat d'adaptar-se al canvi i generar-lo en ell mateix i això li permeti evolucionar amb el projecte. La importància de la coordinació i organització amb entitats i agents externs és imprescindible per tal que aquest avanci d'una manera adequada i exitosa. Una ciutat o poble educador és aquell/a que busca la igualtat d'oportunitats, i la compensació d'experiències dins del projecte.

3.4 Atenció a la diversitat i projecte educatiu de poble

L'atenció a la diversitat és un conjunt d'actuacions que portem a terme per a poder valorar i acceptar les persones, tenint en compte les seves característiques físiques, psíquiques i de l'entorn. Aquestes actuacions ens permeten valorar si són necessàries les ajudes d'especialistes.

La diversitat la formem tots i totes, però a la vegada, sense adonar-nos-en som menys diferents del que ens pensem. Dins de la nostra societat compartim moltes coses amb altres persones, com ara, la llengua, la cultura, algunes formes de vida, etc. Així doncs, moltes vegades formem grups homogenis dins una societat, tant desigual, en la que ens pensem que vivim.

---

¹³ TRILLA BERNET, Jaume (1999). "La idea de ciutat educadora". Dins: Diputació de Barcelona. *Les ciutats que s'eduquen*. Barcelona: Temes d'Educació, pàg. 28-29

Segons el Consell Escolar de Catalunya, la diversitat es pot observar des de diferents punts de vista;

- **El punt de partida** → Característica comuna i a la vegada individual. Afecta a les capacitats i ritmes d'aprenentatge, els interessos, motivacions...
- **El punt d'arribada** → Potenciar les diferències i les semblances perquè així puguem potenciar el respecte, la socialització.... Hem de trobar l'equilibri entre allò comú i allò individual.

Durant tot el procés educatiu es desenvolupen diversitats i això permet enriquir més el grup, el cicle i fins i tot l'escola.

Dins del projecte de poble educador, l'atenció a la diversitat és molt important, és imprescindible valorar les necessitats de tothom i crear espais i activitats adequades per fer-hi front i actuar davant d'elles per tal de poder construir un poble més cohesionat i educador.

Un poble que no tingui un projecte de poble educador no vol pas dir que no eduqui, perquè en una vila i/o ciutat tot el que ens envolta ens aporta aprenentatge. Els pobles que han desenvolupat aquest projecte són els que volen atendre d'una millor manera i organitzar totes aquelles necessitats que van sorgint, per tal de solucionar-les.

3.4.1 Inclusió dins el projecte de poble educador.

Alguns autors, Ainscow i altres (2006) han definit la inclusió dins l'àmbit educatiu com;

[...] procés sistemàtic de millora i d'innovació educatives, per mirar de promoure, en els centres escolars, la presència, l'aprenentatge i la participació d'alumnes en la vida docent del lloc on estan escolaritzats, amb una atenció particular a aquells que són més vulnerables. Per avançar en aquesta direcció i en coherència amb una perspectiva social del desavantatge, és imprescindible detectar, eliminar o minimitzar les distintes barreres que limiten aquest procés¹⁴

La inclusió dins de qualsevol projecte, aula, escola, etc. busca que no hi hagi distinció ni diferències de cap tipus (raça, sexe, cultura, color, religió, etc.). En molts casos ens podem trobar que no es parli d'inclusió ja que és un fet molt integrat en aquest

---

¹⁴ ECHEITA, Gerardo (2009). "Escoles inclusives. Escoles en moviment". Dins: MACARULLA, Isabel i SAIZ, Margarida (coord.). *Bones practiques d'escola inclusiva; la inclusió d'alumnat amb discapacitat: un repte, una necessitat*. Barcelona: Graó, pàg. 40.

i per tant no és una cosa nova d'ara sinó que des d'un inici han inclòs a tothom en el projecte sense fer diferències.

Dins el projecte de poble educador es parla d'inclusió i cohesió educativa i social. Les dues van molt relacionades amb aquesta experiència i per tant, en molts casos no es diferencien, com he dit anteriorment. Fins i tot, a vegades no s'explica aquesta part, perquè està tant integrada en aquest, que no es creu que sigui una cosa a destacar. Dins d'aquest projecte tot és inclusió, ja que el que busquen és eliminar barreres perquè tothom en pugui forma part i així sortir-ne tots/es beneficiats.

La inclusió i la cohesió són dos aspectes molt importants a tenir en compte, no només a nivell de poble o ciutat, sinó que també és imprescindible a nivell de país, continent i arreu del món. Aquests van molt relacionats entre si, perquè busquen que tothom pugui formar part de la societat en què ens trobem, participant, respectant i convivint amb tot allò que ens vingui de gust, com més coses millor.

Amb aquests dos conceptes i amb la participació ciutadana podem crear una societat on tothom hi sigui benvingut i per tant es creï un signe d'identitat de la zona, per tal de disfrutar-ho i viure-ho millor. El sentiment d'identitat ens aporta seguretat a la vida.

Des del Govern de la Generalitat de Catalunya s'ha elaborat un document on s'especifica la política d'inclusió i cohesió a Catalunya, juntament amb el marc legal Europeu. Aquest document¹⁵ estableix les bases d'un gran projecte de cohesió i inclusió social arreu del país.

I no només des de les grans organitzacions s'impulsen, sinó que també podem observar grans obres d'entitats grans i petites per així promoure un millor clima a nivell social i amb això aconseguir una millor qualitat de vida, perquè si tothom és feliç, inclòs,... dins de la societat, aquesta genera més i millors projectes per dur a terme.

---

¹⁵ Generalitat de Catalunya (2010). *Pla d'acció per a la inclusió i cohesió social a Catalunya 2010-2013*. [en línia]. Barcelona; agost 2010. [31 de desembre de 2012]. Disponible a: http://www20.gencat.cat/docs/dasc/03Ambits%20tematics/06Inclusioicohesiosocial/Pla_inclusio_cohesio/documents/10_08_31_pla_accio_inclusio_2010_2013.pdf

3.5 Projectes dins la província de Barcelona.

En aquest apartat mostraré diferents pràctiques que s'han portat a terme a la província de Barcelona. Aquestes pràctiques han estat seleccionades per professionals del Servei d'Educació, de la Diputació de Barcelona, experts dels àmbits en polítiques públiques i per professionals de la Fundació Carles Pi i Sunyer d'estudis autonòmics i locals.

Aquest recull de bones pràctiques té com a objectiu donar a conèixer experiències de pobles i ciutats de la província, difondre bones pràctiques, estimular la innovació, elaborar un recull i un espai on tothom i pugui accedir.¹⁶

Encara que la majoria d'aquestes pràctiques s'han portat a terme a pobles o ciutats amb un nombre superior als 10.000 habitants, he seleccionat alguns projectes desenvolupats en pobles més petits.

Algunes de les pràctiques més significatives i interessants són:

- **Borredà: poble educador (Borredà)** → Consisteix en obrir l'escola fora de l'horari escolar per així poder aprofitar-la com a espai públic per dur a terme activitats molt diverses. Per portar a terme aquest projecte han hagut de fer un treball d'informació i formació a totes aquelles persones que volguessin participar i informar a la resta d'habitants del poble.

Aquest fet, ha estat molt interessant, ja que ha permès donar una major amplitud i funcionalitat a aquesta zona. A més a més, no només són els infants els que disposen d'aquest espai si no que ho pot fer tothom. Aquesta premissa el que vol és potenciar i fomentar els intercanvis generacionals.

El projecte ha portat a una gran coordinació per part de les entitats, per tal de fer arribar la informació a tothom i així aconseguir un treball cooperatiu.

Està centrat en la zona de la biblioteca i d'ordinadors perquè tothom pugui fer ús d'aquests de manera correcta. En aquests espais hi trobem un dinamitzador/a que fomenta i vetlla la participació, el bon funcionament, etc.

- **Eduteca edu.Moianès (Moià)** → Eduteca és un projecte que està dividit en dues parts; la zona d'estudi i la de manualitats. El que es vol és aconseguir un clima de convivència adequat entre els infants que utilitzin aquest servei. Els grups

---

¹⁶ Vegeu: *Banc de bones pràctiques*. Diputació de Barcelona.[el línia][20 de novembre de 2012] Disponible a: http://www.bbp.cat/lista_practicas.php?tipo_practica=todas&id_categoria_gen=50

s'elaboraran mitjançant les llistes on, de manera opcional, es van apuntant. Aquests equips seran totalment heterogenis.

- **Reforç escolar per a nouvinguts (Castellví de Rosanes)** → Reforç setmanal que es porta a terme els dilluns i dimecres per alumnes de primària i de secundària.

- **Estudi assistit (Sant Climent de Llobregat)** → Treball que es porta a terme a partir de la coordinació del claustre de mestres de l'escola i l'àrea de Serveis Socials de l'ajuntament. Els docents detecten les necessitats més importants dels alumnes de 8 a 12 anys i se'ls acompanya. Amb els alumnes més petits s'acostuma a plantejar tallers dins l'horari lectiu i els alumnes de secundària, van dos dies a la setmana a les instal·lacions de l'escola per dur a terme un reforç en diferents continguts.

- **Projecte curricular de centre únic – Xarxes d'escoles Bressol del Lluçanès**
→ Recull d'entrevistes i diàlegs dels diferents professionals de la zona on s'han establert uns objectius, criteris i acords comuns per a totes les escoles del territori en aquesta etapa tant important.
Aquest projecte sorgeix de la idea de ZER a nivell d'escoles de Primària, també es creu que aquesta xarxa permetrà optimitzar recursos. A més a més, aquesta zona és declarada *Territori educador*. Tots els municipis comparteixen el caràcter rural així com, molts dels serveis dels que disposen.

- **Espais familiars (Figaró - Montmany)** → Espai d'intercanvi i aprenentatge per part de les famílies a partir de tallers, xerrades, etc. Totes les activitats estan dirigides per professionals de l'àrea en qüestió i es porten a terme dins les mateixes instal·lacions de l'escola.
El fanalet; és un espai que permet als infants i a les famílies compartir experiències i vivències. És un espai per aprendre tots/es plegats/des.

- **Parlem-ne; alfabetització d'adults (Alt Penedès) →** Curs per donar ajuda a les persones joves i adultes de la comarca. Aquest serveix per disminuir les dificultats que sorgeixen en la llengua. Es reben persones nouvingudes a la zona i necessiten el català com a llengua per a poder-se comunicar.

- **Escola oberta al barri (Viladecans) →** Proposen a les escoles de la zona que elaborin i organitzin diferents activitats que millorin la oferta del barri. Cada centre dissenya l'activitat amb els continguts que creu més adequats, per tal que aquest projecte sigui diferent i enriquidor a la vegada.

- **Dones viatgeres: la volta al món amb ulls de dona (Sant Adrià del Besòs) →** Espai de trobada amb dones de diferents cultures on intercanvien coneixements de costums i tradicions dels seus representatius països d'origen. En acabar, s'entrega a cada dona un passaport simbòlic i un àlbum de fotografies. La majoria, de vegades, fan berenars.

- **Projecte portes obertes (Bruc, Hostalets de Pierola i Collbató) →** Suport a infants i adolescents amb famílies que pateixen dificultats econòmiques, socials,.. i que no reben resposta a aquestes necessitats.
Es tracta de donar continuïtat a l'àmbit educatiu, sense deixar de banda la part més social, però que d'alguna manera es vegi reflectit a l'àmbit escolar.

En aquest apartat podríem elaborar un llarg llistat de projectes i bones pràctiques dins la nostre província moltes de les quals podem trobar integrades dins de projectes de pobles i ciutats educadores.

He escollit els que m'han semblat més representatius, tot i que n'hi ha d'altres que també trobo molt interessants i no he descrit en aquest apartat per tal de no allargar-me molt.

3.5.1 Pobles i ciutats amb projectes educadors.

Algunes de les ciutats i pobles citats seguidament han elaborat el seu projecte de poble o ciutat educadora a partir de la metodologia que es plantejava des de la Diputació de Barcelona (*Projectes educatius de ciutat: un procés permanent: Revisió metodològica 2008*) atenent i seguint els compromisos que es van signar en el *Manifest ciutats compromeses amb el desenvolupament de projectes educatius de ciutats*.¹⁷

Dins de la província de Barcelona trobem diferents ciutats i pobles que formen part del projecte, ara bé, n'hi ha que han utilitzat la metodologia que es presentava des de la Diputació i d'altres que han elaborat la seva pròpia metodologia. És per això que hi ha molts pobles que no es troben marcats en el mapa, perquè des de l'administració no es té constància que hagin utilitzat la seva metodologia. Alguns d'ells han portat a terme projectes educatius de manera molt diversa, en diferents velocitats i característiques.

Des de la institució provincial s'ha creat una Xarxa de Projectes Educatius de ciutat on s'han adherit 60 ciutats de les quals 47 d'elles tenen un projecte i 37 han utilitzat la metodologia que se'ls ha proposat.¹⁸

Així doncs, el mapa següent ens mostra les ciutats i pobles que han utilitzat la metodologia que proposa la Diputació, aquestes estan marcades amb un color marronós.

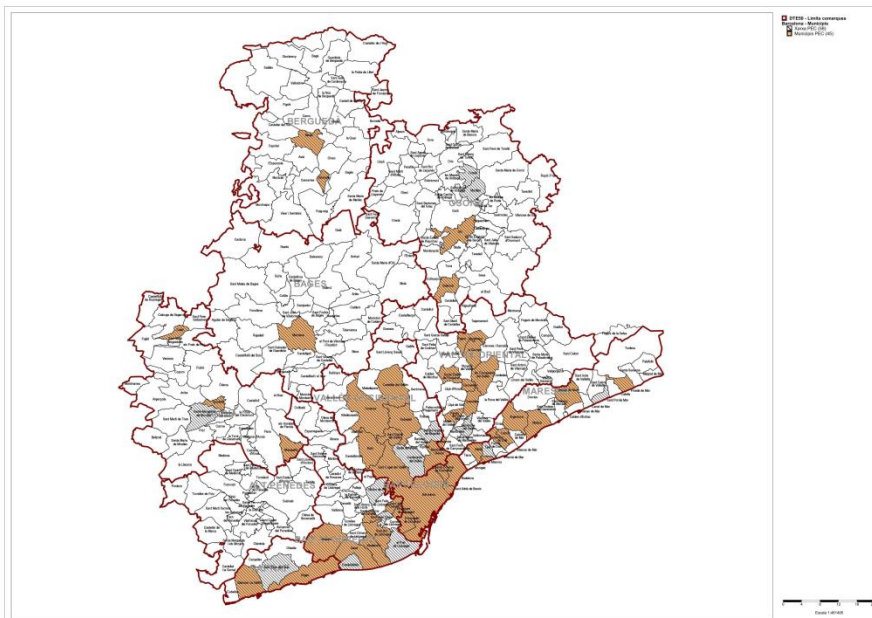

FIGURA 2 : Mapa de la província de Barcelona.

Font: Diputació de Barcelona.

¹⁷ Vegeu l'annex 2 - Manifest ciutats compromeses amb el desenvolupament de projectes educatius de ciutats.

¹⁸ Diputació de Barcelona (2012). [en línia] [23 de novembre de 2012] Disponible a: <http://www.diba.cat/web/educacio/cataleg/pec/quefem>

En el següent quadre podreu observar totes les ciutats i pobles que tenen projecte educatiu oficialitzats per la Diputació de Barcelona.

Municipis de la Xarxa PEC, que tenen un Projecte Educatiu de Ciutat (47)		
ALELLA	GAVÀ	SALLENT
ARENYS DE MUNT	GIRONELLA	SANT ADRIÀ DE BESÒS
ARGENTONA	GRANOLLERS	SANT BOI DE LLOBREGAT
BADALONA	HOSPITALET DE LLOBREGAT, L'	SANT CUGAT DEL VALLÈS
BALENYÀ	IGUALADA	SANT JUST DESVERN
BARCELONA	LLAGOSTA, LA	SANT QUIRZE DEL VALLÈS
BEGUES	MANRESA	SANTA COLOMA DE CERVELLÓ
BERGA	MASNOU, EL	SANTA COLOMA DE GRAMENET
CABRILS	MASQUEFA	SANTA EULÀLIA DE RONÇANA
CALAF	MATARÓ	SITGES
CANOVELLES	MONTCADA I REIXAC	TERRASSA
CASTELLAR DEL VALLÈS	MONTMELÓ	VIC
ESPLUGUES	PARETS DEL VALLÈS	VILADECANS
FIGARÓ - MONTMANY	PINEDA DE MAR	VILANOVA I LA GELTRÚ
FRANQUESES DEL VALLÈS, LES	RUBÍ	VILASSAR DE DALT
GARRIGA, LA	SABADELL	

FIGURA 3: Quadre amb les ciutats que tenen PEC, dins la Xarxa PEC.

Font: Diputació de Barcelona.

Observem que no tenen constància de pobles petits. Aquests treballen amb una línia de ciutat educadora, més que no pas la de poble. Així doncs, tant en el mapa com en el quadre no trobem les experiències ni de Sant Bartomeu ni la de Borredà, dues experiències molt pioneres en el Projecte de Poble Educador (PPE).

4. Part pràctica: Experiències de pobles educadors.

Tenint en compte tot el que s'ha explicat, aquesta part ens permetrà veure com realment es plasma a la realitat, no tot queda en un paper, si no que cal portar-ho a la pràctica, és aquí, on realment observem si funciona o no funciona, si millorem els diferents aspectes socials o no... Per aquest motiu i tal i com s'ha explicat a continuació, en aquesta part es farà l'anàlisi de dues poblacions i seguidament es concretarà amb el municipi d'Olost.

4.1 Procés i metodologia

Per dur a terme aquesta segona part del treball m'he plantejat dos objectius:

- **Extreure el màxim d'informació nova** → Amb aquest objectiu el que vull és elaborar instruments que em permetin obtenir informació nova i no informació que ja hagi obtingut gràcies a les lectures que he anat fent.
- **Realitzar un anàlisi adequat a les característiques del meu treball** → Amb aquest, el que vull és aconseguir ordenar, organitzar i analitzar d'una forma clara i correcte tota la informació que he obtingut amb les entrevistes i el grup de discussió.

Pel que fa a la metodologia, aquesta segona part més pràctica la dividiré en dues parts; una primera es basa en un anàlisi de dues experiències, la de Sant Bartomeu del Grau i la de Borredà, pioners en els Projectes de Poble Educador. I la segona consisteix a analitzar les activitats que es plantegen actualment, a Olost, per les diferents edats educatives.

En aquest cas utilitzaré una investigació qualitativa, amb un disseny d'estudi de casos múltiples en la primera part i en la segona una investigació – acció, tot i que en aquesta última només en portaré a terme una part, ja que l'aplicació del projecte per Olost no el podré portar a terme, per insuficiència de temps.

Aquest tipus d'investigació es veurà reflectida en l'anàlisi de dades, a partir d'articles i documentació que he trobat i d'entrevistes que he transcrit i analitzat per arribar a unes conclusions clares, reals i concretes del tema. Aquestes les he obtingut a partir de les explicacions i argumentacions que els receptors m'han donat. D'altra

banda, en la segona part, es porta a terme un altre tipus de disseny perquè he analitzat les activitats a Olost per, posteriorment, fer-ne una proposta. Tot i això, com he dit anteriorment, aquest disseny no arribarà al seu objectiu final ja que no el podré portar a la pràctica.

En aquest cas utilitzo aspectes que facin referència a la dimensió de finalitat de la investigació i la teoria/pràctica. Penso que aquestes dues m'han servit per poder comparar les diferents experiències més acuradament, per així poder tenir idees de cara a l'anàlisi d'activitats.

El que he tingut molt en compte és la diversitat d'opinions que hi ha envers el projecte de poble educador, com s'ha portat a la pràctica, quines són les estratègies, eines, espais, activitats, etc. que s'han portat a terme.

A la part pràctica d'aquest treball he fet servir dos instruments: les entrevistes¹⁹ i el grup de discussió²⁰.

El primer m'ha servit per poder conèixer millor aspectes concrets, experiències de poble educador més importants portats a la pràctica, i aconseguir una aproximació més concreta i acurada de les experiències. Algunes de les parts on es fan referència en aquestes entrevistes és: l'inici del projecte, la participació i el paper de les institucions (implicació) i millores i crítiques (avaluació). I en el segon instrument: el grup de discussió, he utilitzat aquesta tècnica per portar a terme un anàlisi de la meua proposta a professionals de l'educació del poble d'Olost i a agents implicats. El que vull aconseguir amb aquest és extreure idees, crítiques, aspectes de millora, etc. per l'anàlisi d'activitats.

Les entrevistes han estat gravades amb el consentiment dels participants, per tal que la transcripció fos més acurada i així, aconseguir una millor qualitat de la informació i captant les idees, conceptes claus, repetits, per a poder fer diferents categoritzacions.

En el cas de les entrevistes, he pogut parlar amb la directora de l'escola de Borredà, Assumpta Duran²¹, la dinamitzadora d'aquets mateix projecte, l'Estela²², la directora de l'escola de Sant Bartomeu, Dolors Muns²³, l'antic alcalde de Sant Bartomeu, Miquel

---

¹⁹ Vegeu l'annex 3, plantilla de l'entrevista de Sant Bartomeu. Annex 4, plantilla de l'entrevista de Borredà. Annex 5 plantilla de l'entrevista d'Olost.

²⁰ Vegeu l'annex 6 del grup de discussió.

²¹ Vegeu l'annex 7 - Entrevista a l'Assumpta Duran.

²² Vegeu l'annex 8 – Entrevista a l'Estela.

²³ Vegeu l'annex 9 – Entrevista a Dolors Muns.

Colomer²⁴ i l'alcalde d'Olost, regidor d'educació i ex-professor de Sant Bartomeu, Josep Maria Freixanet²⁵. He escollit aquest participants perquè han viscut en primera persona la implantació del projecte de poble educador al poble i són projectes pioners a nivell de Catalunya i penso que aquesta és una visió molt important. L'ordre que he portat a terme per realitzar les entrevistes ha estat; primer les de Sant Bartomeu, aprofitant que estava a l'escola fent pràctiques, després les de Borredà i per últim l'entrevista a l'alcalde d'Olost i al grup de discussió.

En el cas del grup de discussió²⁶ he pogut reunir a 9 professionals (el regidor d'educació, la directora de l'escola i una mestra, la presidenta de l'AMPA, dos representants del Consorci del Lluçanès, l'encarregada de la biblioteca, una mestra jubilada de l'escola d'Olost i un professor/a en actiu en un altre centre).

Per dur a terme l'anàlisi de les entrevistes i per tal de fer categoritzacions, un cop transcrites, m'he basat en la proposta de Jordi Feu²⁷, a la qual he fet referència en la primera part del treball. Per tant, les categories són: Suport de l'ajuntament, activitats educatives actuals, necessitats, propostes de futur, procés i participació, avaluació i propostes de millora.

Un cop vaig saber les categoritzacions que calia fixar-me, vaig seleccionar les frases que per mi han estat més rellevants al llarg de l'entrevista i les vaig col·locar segons la seva categoria en una graella o en una altre. Després he marcat les paraules més importants d'aquestes frases i n'he extret diferents conclusions en cada una de les categories, que després explicaré.

Vegeu l'exemple:

SANT BARTOMEU DEL GRAU		
CATEGORIES	FRASES RELLEVANTS	ANÀLISI
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Suport del ajuntament</p>	<p>- Amb aquest (l'ajuntament) hi hem tingut un contacte directe...</p> <p>- ...el canvi de govern, el canvi de gent dins l'Ajuntament i la crisi econòmica ha fet canviar i costa més que hi hagi uns criteris clars.</p> <p>- ...anàvem tots a la una i es treballava de manera molt conjunta.</p> <p>- ...hi ha hagut uns tècnics al darrera que hi han insistit molt.</p> <p>- ...hi ha hagut uns tècnics de l'Ajuntament que treballaven i treballen perquè es mantingui. Potser a nivell de polítics els hagués costat més mantenir aquest projecte.</p> <p>- ...ha estat un dels primers aspectes juntament amb el social a reduir dins del municipi, després s'ha intentat renegociar i s'han tornat a posar en servei diferents activitats, com ara, l'estudi assistit, l'espai socioeducatiu...</p> <p>- Els que ho lideràvem érem l'ajuntament i l'escola...</p> <p>- Ara com a projecte no sé s'hi ha anat quedant diluït...</p> <p>- Un fet molt simbòlic, per mi, és que un representant de cada ajuntament que hi té alumnes forma part del Consell Escolar.</p> <p>- A l'hora de fer activitats extraescolars ens asseiem i en parlàvem, era qüestió de sumar esforços i buscar recursos de manera conjunta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració positiva del treball conjunt. • Lideratge conjunt. • Condicionaments de la crisi. • Implicació dels diferents agents directament implicats. • Reduir esforços i buscar més recursos.

²⁴ Vegeu l'annex 10 – Entrevista a Miquel Colomer.

²⁵ Vegeu l'annex 11 – Entrevista a Josep Maria Freixanet.

²⁶ Vegeu l'annex 12 – Grup de discussió.

²⁷ FEU, Jordi (2006). *Poble educador: un projecte educatiu necessari per al reequilibri social, educatiu i cultural del país*. [en línia]. Barcelona: DEPROP. 29 de desembre de 2006 [20 de setembre de 2012] Disponible a: <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=21&sumari=3&seccio=0&numart=1>

Pel que fa el grup de discussió em vaig centrar i vaig prendre de model els ítems que es va utilitzar en el guió d'entrevistes utilitzat en el treball d'investigació fet a la comarca del Berguedà²⁸. Algunes de les categories no em servien i vaig fer una adaptació per tal de poder-ho aplicar en el meu grup de discussió.

4.2 Anàlisi d'experiències.

En aquest apartat més pràctic faré èmfasi a les diferents experiències, més concretament l'experiència de Borredà i la de Sant Bartomeu del Grau. En la segona part hi ha la proposta de projecte de poble educador pel poble d'Olost.

4.2.1 Sant Bartomeu del Grau.

4.2.1.1 Context

Sant Bartomeu del Grau és un poble de la comarca d'Osona, dins la sub-comarca del Lluçanès. Té una superfície aproximada de 34.4 km². Aquest nucli es troba a una alçada de 868 metres. Aquest municipi es troba entre els municipis d'Olost, Oristà, Santa Eulàlia de Riuprimer, Gurb, Santa Cecília de Voltregà i Sobremunt.²⁹

FIGURA 4: Situació en un mapa del municipi de Sant Bartomeu del Grau dins la comarca d'Osona.

Les primeres notícies del poble es troben en el segle X, la qual surt documentada l'antiga església situada damunt la cinglera. Era l'únic lloc religiós i administratiu de la comunitat que vivia a la zona, en aquella època rebia el nom de: Sant Bartomeu del Grau³⁰.

²⁸ Vegeu: SOLER, Joan (2013). *Els plans educatius territorials*. Diputació de Barcelona. Document d'ús intern.

²⁹ Sant Bartomeu del Grau. [en línia] Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, novembre de 2012 [6 de desembre de 2012] Disponible a: <http://www.idescat.cat/emex/?id=081995>

³⁰ Ajuntament Sant Bartomeu del Grau [en línia] Sant Bartomeu del Grau. Abril de 2008. [26 de març de 2013] Disponible a: <http://www.sbg.cat/>

En aquest municipi hi ha molts masos que encara ara es conserven (el Vilar, el Pujol, Vilaseca, les Ferreres, la Codina, Vilanova, el Vilaró, l'Alovet, entre d'altres). A partir del segle XVI el poble va començar a créixer i això va fer que s'hi traslladés el culte parroquial. Aquest fet va portar a construir la nova església, més espaiosa, d'estil barroc neoclàssic, al capdavant del poble.³¹

Fins als anys seixanta del segle XX, l'activitat principal de Sant Bartomeu del Grau era l'agrícola. L'any 1962 s'establí la fàbrica de filats i teixits que va marcar la dinàmica socioeconòmica del poble fins al dia del seu tancament, l'any 2003. Tot i que el poble ha anat perdent la seva fesomia antiga, encara conserva moltes cases velles del segle XVIII i de principis del XIX³².

A partir dels anys 70, es va experimentar un fort creixement demogràfic i en una dècada es va duplicar la població. Aquest fenomen cal atribuir-lo a la instal·lació de la fàbrica Tèxtil Puigneró tot i que fa uns 10 anys que està tancada. Això ha fet que, al poble, hi hagi una gran manca d'oferta laboral i que moltes famílies marxin a d'altres llocs a cercar feina. Paral·lelament, el poble disposa de lloguers econòmics i això fa que també vagin arribant noves famílies. Sovint, aquestes famílies presenten un situació econòmica i social una mica precària. Aquest fet provoca que, al llarg de tot el curs, hi hagi entrades i sortides d'infants a l'escola.

L'Escola ha rebut immigració constantment; inicialment de la resta de l'Estat espanyol, més tard del Magreb i de forma més esporàdica, d'altres països del món (Porto-riquenys, Europa de l'est...) Actualment, doncs, l'escola té menys alumnes que fa uns cursos; s'ha passat de tenir uns 100 alumnes (fa 3 - 4 anys), a tenir-ne uns 80³³.

4.2.1.2 Projecte

Sant Bartomeu no té un projecte de poble educador, aquesta població el que té és un projecte integral, tot i això, moltes de les línies de treball que porten a terme són les que es poden aplicar en un projecte de poble educador.

---

³¹ Ajuntament Sant Bartomeu del Grau [en línia] Sant Bartomeu del Grau. Abril de 2008. [26 de març de 2013] Disponible a: <http://www.sbg.cat/>

³² Ajuntament Sant Bartomeu del Grau [en línia] Sant Bartomeu del Grau. Abril de 2008. [26 de març de 2013] Disponible a: <http://www.sbg.cat/>

³³ MUNS, Dolors . *Projecte de direcció 2011-2015*. Sant Bartomeu del Grau, 2011

El projecte es va iniciar aproximadament el 1988 -1989, tot i això, en anys anteriors ja s'havien començat a promoure diferents activitats a l'escola o en altres espais en horari no lectiu, per tal de promoure en primera instància la cohesió social dins una població amb tanta diversitat cultural. A partir del 1988 els diferents agents educatius i fins i tot les famílies dels infants van començar a ser-ne conscients.

Com ja he dit, molt abans d'aquests anys ja hi havia una gran diversitat i això feia que des de l'escola ja s'haguessin creat i buscat situacions diferents perquè els alumnes treballessin i aprenguessin de manera significativa i funcional.

En definitiva, el projecte no només va sorgir de la necessitat de l'escola, sinó també per la necessitat del poble en conjunt. Alguns dels motius van ser la diversitat cultural i la necessitat de tenir un espai de reunió on tothom hi fos benvingut.

Així doncs, el projecte es va iniciar amb el lideratge de l'escola i l'ajuntament de manera conjunta, per tal de reduir esforços i aconseguir grans beneficis. Aquests feien reunions setmanals d'una manera informal ja que els dos edificis estan de costat i aquesta situació facilitava la comunicació entre els dos agents. Pel que fa a l'AMPA, les entitats i les famílies també i participaven i hi col·laboraven quan se'ls demanava la seva participació.

Fent referència a les activitats, n'hi ha moltes i de molt diverses, tot i que actualment s'han hagut de reduir per raons econòmiques. Aquestes activitats es feien i es fan en horari extraescolar, però molt lligades a l'escola, ja que algunes vegades, fins i tot, s'han utilitzat els mateixos espais. A més a més, també val a dir, que les activitats es proposen i es modifiquen tenint en compte les necessitats dels infants que hi ha en cada moment, al poble. Algunes de les activitats que estan dins el projecte i que actualment estan en rendiment són: l'estudi assistit; un espai on els infants de primària i secundària, per separat, van a fer els deures o a repassar continguts que s'han treballat a l'aula. Antigament era gratuït, actualment ha passat a ser una proposta del Consorci del Lluçanès i aquest espai val 5€ mensuals, passat de dues hores setmanals a una hora. L'escola bressol esdevé un espai on els pares i mares porten els més petits a un espai educatiu per així entrar al sistema educatiu. Fan trobades quinzenals amb els alumnes de P3 de la Monjoia. Reunions de principi de curs amb traductor, per tal que tothom pugui anar-hi i entendre el que s'està dient. Cada vegada es sol·licita menys aquest servei, i cal dir que actualment ja no es tradueix tot, sinó que sols es tradueixen algunes parts. Aquesta iniciativa ha estat ben rebuda per la resta de pares, tot i que la reunió

s'alenteixi, però aquest fet potencia la participació de tothom, objectiu que es persegueix al llarg del projecte. L'espai socioeducatiu, és un espai on els alumnes fan diferents activitats de plàstica, de cohesió.... totes elles dirigides per una educadora. Multi esport, activitat organitzada per l'Ajuntament, on els infants fan diferents esports. Telecentre era un espai on es feien tertúlies, on es reunien petits i grans per intercanviar experiències, es feien diferents cursos, formació de TIC...., actualment a molt baix rendiment. Espai per a joves, un espai, totalment deslligat de l'escola on els alumnes més grans, i els exalumnes tenen un espai de reunió i d'intercanvi de visions. L'escola d'estiu és un espai que organitzen dos monitors, per tal que els infants no estiguin tot el dia a casa o voltant pel carrer, és durant els més de juliol. El principi l'assistència era molt reduïda però, poc a poc, ha anat augmentant, gràcies a un gran treball dels tècnics i mestres per reduir les quotes. I la festa de l'Arbre i els Jocs florals, potser és una cosa més de centre, un diumenge al matí, pels volts de Sant Jordi, les famílies i mestres es reuneixen per celebrar una festa, plantar flors i arbres i compartir un esmorzar de manera conjunta, en un principi ho feia l'AMPA, actualment, cada família porta una cosa i comparteixen el menjar de diferents cultures.

La majoria d'aquestes activitats són gratuïtes o amb unes quotes molt reduïdes, ja que si fossin quotes molt altes, possiblement no aconseguirien l'èxit de participació que tenen. Tot i això, cal remarcar que quan no hi havia problemes econòmics i aquest projecte estava als primers números de la llista de prioritats, es portaven a terme moltes més activitats.

Pel que fa al seguiment, han fet avaluacions de manera detallada d'alguna de les activitats, però en cap cas han avaluat de manera global el projecte. Tot i així han fet entrevistes, enquestes... a les famílies per valorar diferents aspectes, però mai de manera global.

Valoren l'experiència de manera molt positiva i creuen que han aconseguit molts beneficis, tot i que encara s'hi ha de treballar molt. Actualment, per motius econòmics, diuen que el projecte es troba "en fase de subsistència" ja que moltes activitats s'han deixat de fer o s'han reduït perquè no es podien mantenir. A més a més, amb el canvi de govern a l'ajuntament, aquest projecte ha perdut importància a les primeres línies de

treball, tot i això han establert una carta de compromís³⁴ per mantenir els mínims de continuació.

4.2.1.3 Anàlisi i valoració

Aquest és el quadre que he utilitzat per fer l'anàlisi de l'experiència de Sant Bartomeu. És una síntesi realitzada a partir de l'anàlisi de les entrevistes corresponents a aquest projecte³⁵.

CATEGORIES	ANÀLISI
Suport de l'ajuntament	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració positiva del treball conjunt. • Lideratge conjunt. • Condicionaments de la crisi. • Implicació dels diferents agents directament implicats. • Reduir esforços i buscar més recursos.
Activitats educatives actuals	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats gratuïtes passen a no ser-ho. • Reducció d'hores. • Agrupacions més diverses. • Reducció d'activitats. • Utilització d'espais externs a l'escola. • L'escola continua promovent activitats.
Necessitats	<ul style="list-style-type: none"> • Millorar la convivència dins i fora l'escola. • Era una necessitat d'escola i poble. • Crear un espai per tothom adequat. • Disminuir l'exclusió social. • Aconseguir l'èxit escolar.
Propostes de futur	<ul style="list-style-type: none"> • Treball conjunt amb els tècnics socials. • Mantenir els serveis que ja hi ha. • Assegurar l'èxit i continuïtat. • Importància d'investigar temes d'educació.
Procés i participació	<ul style="list-style-type: none"> • Inici 1988 aprox. → projecte integral. • Trobades informals entre ajuntament i escola. • Participació de les entitats, famílies i vilatans. • Creació d'una escola acollidora. • Pressupost a gran escala. • Avaluacions constants. • Reutilització d'espais. • Sumar esforços. • Facilitat de comunicació per les magnituds de poble. • Entitats que tenen en nòmina treballadors/es.

³⁴ Vegeu l'annex 13 – Carta de compromís.

³⁵ Vegeu el quadre complet en l'annex 16 - Anàlisi de les dues entrevistes realitzades a la directora de l'escola, Dolors Muns, i l'antic regidor i alcalde del poble Miquel Colomer.

Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats proposades per l'escola. • La crisi ha influït en l'organització d'activitats. • Creació d'un ambient equitatiu. • Importància de la continuïtat i el treball. • No s'ha fet una avaluació global. • L'educació és el motor i conseqüència del canvi social. • Potenciar el voluntariat.
Propostes de millora	<ul style="list-style-type: none"> • Disposició de més recursos econòmics. • L'educació ha de traspasar les parets de l'escola. • Importància de la recerca constant de recursos. • Potenciar la divulgació. • Importància del traspàs a secundària.
Inclusió i cohesió social	<ul style="list-style-type: none"> • Importància de la inclusió per tirar endavant el projecte. • Millora de la cohesió social. • Creació de situacions agradables. • Oportunitats per tothom.

Quadre 1 – Font: Elaboració pròpia

El projecte integral amb línies de treball cap a un poble educador de Sant Bartomeu es valora de manera molt positiva. Des de les diferents perspectives es fa una molt bona valoració del treball i el lideratge conjunt entre l'escola i l'ajuntament, dues entitats molt representatives del poble. A més a més, també creuen que és molt important treballar d'aquesta manera, de manera conjunta, per tal de reduir esforços i aconseguir majors beneficis i recursos. Treballant de manera conjunta s'evita que es facin activitats al mateix dia i hora i per tant, no segreguen tant els infants, els donen l'oportunitat de poder assistir a les diferents activitats que es plantegen. A més a més, també destaquen la implicació dels diferents agents. Tot i que el lideratge és de dos, les entitats i les famílies també hi tenen un pes molt important. Caldria destacar la “poca” implicació de l'AMPA, respecte altres pobles, tot i això ha fet una molt bona feina i a més a més, ha posat dues monitores en nòmina a compte seu.

D'altra banda, si ens fixem amb les activitats, en diferents casos han remarcat el pas de les activitats gratuïtes a activitats que cal pagar, moltes famílies no s'ho poden permetre, perquè tenen més d'un infant a casa i això fa que les famílies participin menys, ja que no poden assistir per motius econòmics, no per falta de temps. Tot i que, des de l'escola i l'ajuntament s'ha intentat buscar beques per tal que els infants puguin gaudir de les activitats. També cal remarcar la diversitat d'edats dins d'un mateix grup, això és degut a la poca població i actualment aquestes agrupacions permeten reduir costos i hores d'implicació.

Tal i com he dit, tenint en compte el moment de crisi que estem vivint, moltes activitats s'han vist repercutides, amb la problemàtica que han estat tretes del programa. Tot i això, cal destacar que és molt interessant que per dur a terme aquestes activitats s'utilitzin espais externs i interns de l'escola.

Tenint en compte les necessitats que es plantegen, aquest projecte va ser iniciat per millorar la convivència, no només a dins l'escola, sinó que també era per millorar la convivència a fora i creuen que això ha millorat, molt. Aquest projecte, com ja he dit, va sorgir de la necessitat no només d'escola sinó també de poble, igual que la millora de la convivència. Tanmateix, es va proposar de crear o reutilitzar un espai per crear un lloc de trobada on tothom hi fos benvingut, per tal de disminuir l'exclusió i millorar la cohesió social i fins i tot l'èxit escolar en la majoria de casos.

Pel que fa al procés, el valoren de manera molt positiva i enriquidora, tant per part dels mestres com per els alumnes, i fins i tot, tots/es els/les vilatans/es del poble. Parlar d'aquest projecte engloba moltes coses i en alguns casos ha estat difícil poder-ho definir de manera sintetitzada ja que si ens fixem amb els pressupostos, per exemple, al ser un projecte tant extens és enorme, des del poble no s'ha fet només un pressupost per aquest projecte sinó que n'han fet tenint en compte les diferents activitats de manera individual.

Per dur a terme aquesta projecte han anat fent avaluacions, algunes més acurades que d'altres, però estan fetes, fins i tot n'hi ha algunes de viva veu, i que no estan ni tan sols escrites.

Relacionat amb el procés i l'avaluació, la crisi ha afectat de manera directa al projecte, ja que s'ha vist reduït en diferents àmbits i activitats. Tot i això, la continuïtat és un punt molt fort i important en el projecte, ja que si el paren, tornar-lo a iniciar serà difícil. Per dur a terme projectes com aquests, amb aquestes magnituds, és molt important la participació, la ben entesa, el treball conjunt, la creació d'ambients equitatius i sobretot el voluntariat i la implicació.

Tenint en compte les dues entrevistes i les vivències que he tingut a l'escola La Monjoia, he pogut observar i analitzar que és molt important disposar de recursos econòmics i materials, que l'escola ha de traspasar les parets de l'edifici de l'escola en si, potenciar el màxim aquests projectes i fer-ne una bona divulgació per tal d'implicar-hi a tothom. D'una manera més concreta, a Sant Bartomeu, en un moment determinat es va voler millorar el traspàs a secundària, i per això es va crear l'institut de Gurb, per tal

de crear les condicions de treball el més semblant, a la Monjoia. Amb totes aquestes propostes de millora també van comentar diferents aspectes a tenir en compte de cara al futur; el treball conjunt amb tècnics socials, mantenir els serveis que actualment es donen, assegurar l'èxit i la continuïtat i sobretot investigar en educació per tal de promoure i donar importància a una de les bases més importants de la nostra societat.

D'altra banda, si ens fixem més concretament en la part d'inclusió i cohesió, observem que si aquests dos aspectes no fossin dos dels puntals del projecte, segurament no s'hauria desenvolupat ja que aquest ens permet donar oportunitats a tothom i crear ambients i situacions equitatives i d'igualtat.

4.2.2 Borredà.

4.2.2.1 Context

Borredà és un petit poble de la comarca del Berguedà, fent de límit amb la comarca del Ripollès i d'Osona. El seu terme municipal té aproximadament 43.60 km², amb 518 habitants i el seu nucli urbà es troba a una alçada de 859 metres. Aquesta extensió es caracteritza pels seus boscos de pins, alzines i faigs i per grans extensions de matolls, pastures i poques terres de conreu. Borredà està envoltat de municipis propers com Vilada, Castell de l'Areny, Sant Jaume de Frontanyà, La Quar, Lluçà i Les Llosses.³⁶

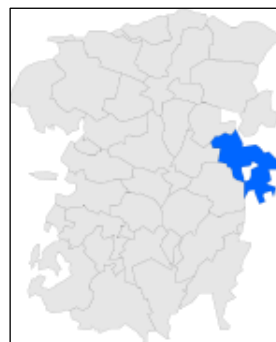

FIGURA 5: Situació en un mapa del municipi de Borredà dins la comarca del Berguedà.

Les primeres dades del municipi apareixen a inicis del segle IX, amb una població depenent del Monestir de Ripoll. La seva privilegiada situació, entre Ripoll i Berga, i la presència de diversos cursos fluvials, van permetre la implantació d'una important indústria tèxtil i una forta presència d'activitats agrícoles i ramaderes.

Mostra d'aquesta antiguitat i riquesa en són les esglésies romàniques de Rotgers (segle XI), la de Santa Maria i Sant Martí de Boatella, així com el Pont de Roma i tot un seguit de cases de pagès de remarcable presència i importància.

³⁶ Borredà. Ajuntament de Borredà [en línia] [23 de novembre de 2012] Disponible a: <http://www.borreda.net/municipi/inter.jsp?idAp=3&idSub=9>

Els anys 80 i 90, la indústria tèxtil va entrar en crisi, la qual cosa suposà una forta pèrdua de població fins arribar als 440 habitants. En els darrers anys, l'activitat s'ha recuperat de la mà d'un potent sector turístic, comerç i serveis, indústria forestal i la construcció, de manera que ha anat creixent fins arribar els 623 habitants i tornar a disminuir en aquesta època, actualment ronden als 518 habitants.

Una particularitat força especial a nivell comarcal és la presència d'un 18% de població immigrada, procedent de Romania, Llatinoamèrica, Alemanya i, en menys quantitat de tres o quatre altres nacionalitats. Aquest elevat percentatge no ha suposat cap mena de conflicte quan ha estat un fenomen ben portat i amb un elevat grau d'integració i convivència, tot i que ara ha disminuït i molt.

La població escolar ha tingut, al llarg d'aquests darrers anys, canvis notables en el seu nombre i composició, passant dels 25 – 30 alumnes als anys 90, als 55 – 60 la primera dècada del 2000. Actualment tornem a reduir nombre i ens movem als voltants dels 40 infants. L'actual edifici de les escoles fou inaugurat l'any 1991 amb 4 aules, 2 tallers, una biblioteca i un vestíbul gran, preparat per fer funcions polivalents³⁷.

4.2.2.2 *Projecte*³⁸

L'inici d'aquest projecte van ser dos fets; per una banda van rebre la invitació de l'Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona i la Universitat de Vic, i per l'altre l'interès que li despertava aquest tema a la directora de l'escola de Borredà. La invitació va ser perquè la directora formés part d'un grup de treball en el projecte *Educació i territori en els petits municipis*, un projecte que es volia promoure al Berguedà, el Lluçanès i el Moianès. Tot i això la directora els va plantejar de reduir l'espai hi centrar-ho només al poble de Borredà.

Seguidament es van fer unes jornades de treball a Calders per tal de conèixer més a fons el tema i així poder desenvolupar un bon projecte.

A través d'un conjunt de reunions a principis del 2007, es va fer la detecció de les necessitats i les primeres propostes d'activitats. Aquestes es transmeten a l'Ajuntament, entitat que hi dóna suport mentre la Diputació hi col·labori amb una part econòmica. A partir de la seva resposta es proposen noves activitats i es marquen unes línies de treball

---

³⁷ DURAN, Assumpta, ROMA, Joan. "El poble educador: L'educació entesa com una responsabilitat compartida per tots els agents d'un territori", *Guix*, 2008, núm. 344, pàg. 59-65

³⁸ Vegeu l'annex 14 – Resum del projecte de poble educador a Borredà

més concretes i així és com es comença a desplegar en diferents fases i es concreta un pressupost.

Un cop el projecte començava a estar en marxa, l'escola, la que ho liderava, juntament amb professionals de la Diputació i de l'Ajuntament, van ser els encarregats de difondre aquest projecte entre les entitats. Algunes es van adherir de seguida, d'altres mai han vist la seva relació amb l'educació.

Una de les principals necessitats que es plantejaven era crear un espai de reunió acollidor on tothom hi pogués accedir, però des de l'ajuntament es va veure com "un niu de problemes" i es va no fer-ho de no fer, tot i que des de l'escola es pensa que el conflicte s'ha de donar i enfrontar-s'hi per tal de créixer més forts i aprendre de les situacions.

Algunes de les activitats³⁹ que s'han portat a terme al llarg del projecte són;

- Taller de reanimació cardio-respiratòria: Donar recursos bàsics sobre la cura del nostre cos i sobre com assistir en una situació d'emergència a una persona que ho necessiti.
- Taller d'alimentació per a pares i joves: Facilitar eines per ampliar coneixements, habilitats i aptituds sobre l'alimentació i l'estil de vida saludable, incloent-hi l'alimentació, l'exercici físic, el consum de tòxics...
- Reunió d'entitats: Trobada d'entitats per valorar i comentar aspectes rellevants fins el moment o de cara al futur.
- Passi de vídeo. "James i el préssec gegant": Fer conèixer els llibres a través de pel·lícules que s'han basat en obres de la literatura infantil, amb la intenció de motivar la lectura
- "L'hora del conte". Contes per als més petits: Oferir, a través dels contes, nous valors i visions del món, així com estimular la imaginació.
- Reforç escolar: Fer reforç escolar d'alguns alumnes que tenen dificultats per a seguir la resta del grup-classe
- Concurs de cartells per a la festa de carnestoltes: Els alumnes han de crear cartells per donar a conèixer la festa al poble.
- Taller de maquillatge: Donar idees i recursos per a complementar la disfressa escollida.

---

³⁹ Vegeu l'annex 15 - Memòria del projecte de poble educador de Borredà, 2008-2009

- Exposició sobre la maternitat: A l’abast de tot el poble. Aquesta exposició fotogràfica tracta sobre la maternitat a tot el món. Fer participar a través d’unes fitxes a les persones que han visitat l’exposició, per obtenir diverses opinions.
- Entre moltes d’altres...

Actualment no se’n porten a terme, excepte les festes populars que les continua promocionant l’escola o l’AMPA.

Actualment no està en vigor, es troba en una fase de descans, de supervivència. Des de l’AMPA es volen portar a terme moltes activitats, però aquest any ja se n’han deixat de fer moltes per problemes econòmics.

4.2.2.3 Anàlisi i valoració

Aquest és el quadre que he utilitzat per fer l’anàlisi de l’experiència de Borredà. És una síntesi realitzada a partir de l’anàlisi de les entrevistes corresponents a aquest projecte⁴⁰.

CATEGORIES	ANÀLISI
Suport de l’ajuntament	<ul style="list-style-type: none"> - Desconeixença per part dels 2 governs. - Falta de coordinació. - Aprofitament de l’oportunitat. - Suport de la Diputació per tirar el projecte endavant. - No hi ha suport econòmic per part de l’Ajuntament. - Lideratge de l’escola. - Teoria diferent de la pràctica. - Poca implicació.
Activitats educatives actuals	<ul style="list-style-type: none"> - Promoció de les festes populars. - Entitats externes. - Activitats a càrrec de l’AMPA. - NO es promouen activitats dins del projecte.
Necessitats	<ul style="list-style-type: none"> - Creació d’un espai per tothom. - Coordinació.
Propostes de futur	<ul style="list-style-type: none"> - Importància del treball col·lectiu. - Col·lectiu de joves – difícil de tractar. - Propostes pel col·lectiu d’immigrants - Plantejament de més activitats i més diverses. - Noves línies de treball – visió més àmplia.

⁴⁰ Vegeu el quadre complet a l’annex 17 - Anàlisi de les dues entrevistes realitzades a la directora de l’escola, Assumpta Duran, i la dinamitzadora, Estela.

Procés i participació	<ul style="list-style-type: none"> - Lligams entre escola i entorn. - Importància del treball conjunt i col·laboració. - Donar “ales” al projecte - Formació prèvia - Pressupost reduït - Grups de treball organitzats - Sumar esforços - Difusió del projecte - Vinculació amb l’educació - Participació - Sense suport de la Diputació, l’ajuntament no participa. - Avaluacions periòdiques - Selecció de dinamitzadora - Pèrdua de participació - Memòries per avaluació - Programació establerta
Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> - Situació de l’escola. - Valoració negativa – parlen d’una persona i no d’un projecte. - Importància de l’acompanyament escolar - Participació - Els objectius estan complerts parcialment - Renúncia per part de l’AMPA - Radiografia encertada - Procés enriquidor - Desconfiança - Poc suport de l’administració local - Pocs recursos econòmics - Plantejar noves experiències. - Importància de les valoracions.
Propostes de millora	<ul style="list-style-type: none"> - Reestructuració d’activitats. - Importància dels conflictes i la seva resolució - Importància de la coordinació
Inclusió i cohesió social	<ul style="list-style-type: none"> - Adreçat a tothom - Ventall d’oportunitats - Relació intergeneracional
Altres	<ul style="list-style-type: none"> - Importància de la figura de l’escola.

Quadre 2- Font: Elaboració pròpia

Des del punt de vista del projecte, m’adono que en aquest cas l’Ajuntament no hi dóna un suport tant potent. El projecte sorgeix de la invitació de la Diputació i la UVIC i això fa que l’administració local mai senti aquest projecte com a seu, per tant aprofita l’oportunitat però marca unes clàusules, una d’aquestes clàusules es que per tirar endavant aquest projecte hi ha d’haver la Diputació que aporti un suport econòmic, ja que sinó no ho farà.

D'altra banda, també cal remarcar que el canvi de govern ha fet que es perdessin moltes coses pel camí, ja sigui per desconeixença, per poca implicació, poques ganes o per falta de coordinació i comunicació entre els grups de govern i l'entitat que ho lidera, l'escola.

Si que és veritat que l'Ajuntament explicava i redactava la seva participació en el projecte, però a l'hora de posar-ho a la pràctica, tota la teoria es desfeia i passava un segon pla.

Seguidament, si em fixo amb les activitats portades a terme, actualment no s'organitza cap activitat des del projecte, ara bé, si que és veritat que s'organitzen activitats des de l'AMPA. Aquesta entitat ha agafat les "arrendes" per tal d'intentar promoure de nou el projecte, però això suposa una forta despesa i actualment no ho poden assumir i ha hagut de deixar de fer coses, per molt que els costi. Han posat el llistó molt alt i ara sembla que hagin de renunciar a tot el que han fet. Penso que no és així, ells/es han deixat una petjada molt marcada dins del projecte. Actualment es segueixen fent les festes populars, però més reduïdes. A més a més, moltes de les activitats que es proposen es plantegen des de la mateixa entitat, portant noves activitats d'entitats externes al poble.

És molt important la coordinació i un lloc de reunió per tots els membres. És bo que es comuniquin i es debatin els diferents aspectes per tal de millorar i fer créixer junts/es el projecte.

Per dur a terme un projecte com aquest és imprescindible el treball col·lectiu, no només amb membres de l'escola i els infants, sinó que també és molt important que hi hagi una coordinació amb agents externs.

Pel que fa als joves, és difícil de plantejar activitats, però per un poble com Borredà és molt interessant que es plantegin per tal de facilitar i reduir els transports fins a Berga o Ripoll. Per atendre aquest col·lectiu és interessant plantejar activitats diverses i de diferents temàtiques, per tal de despertar-los i motivar-los a participar. És imprescindible marcar unes línies de treball i tenir-ne una visió àmplia.

Tenint en compte el procés, m'adono que des d'un inici aquest projecte ens marca una relació directa entre escola i entorn i amb això la importància del treball conjunt, la cooperació i sobretot la participació i col·laboració per formar part d'un projecte que ens ajuda a créixer i ens forma com a persones crítiques i participatives dins del nostre entorn.

Un projecte d'aquestes dimensions no s'inicia avui per demà, sinó que ens fa falta una formació prèvia i un seguit de reunions i trobades per pactar les línies de treball, les necessitats a destacar, els objectius a marcar... i així aconseguir una suma d'esforços que ens ajudin a donar "ales" al projecte.

Durant el projecte és interessant fer avaluacions generals i individuals per tal de poder millorar aspectes concrets i no tant concrets i així fer front a la realitat que ens envolta. A més a més, també és molt important la participació, tot i que sovint, en un principi es genera molta implicació i col·laboració i al final aquesta minva.

Pel que fa a la part més avaluativa d'aquest projecte, cal tenir en compte la ubicació de l'escola, un espai on es portaven a terme moltes activitats. Aquesta es troba a la zona esportiva del poble, el camí per arribar-hi era poc il·luminat i quedava una mica lluny, això feia que alguns vilatans de Borredà es tiessin enrere i no fessin les activitats plantejades.

També cal esmentar la referència que es fa en relació al projecte. Sempre havien dit que volien fer referència al treball i no a la persona encarregada de dinamitzar-ho, ara bé, és difícil, ja que la majoria de persones quan esmentaven i esmenten el projecte fan referència a la dinamitzadora que va promoure la majoria d'activitats i les va avaluar una per una.

Els objectius estan assolits parcialment, ja que encara no hem arribat al final i això fa que no els hagin assolit. Tot i així, des de l'escola creuen que és difícil assolir els objectius perquè sempre et plantes nous reptes.

En general ha estat un procés molt enriquidor per tothom, tot i haver trobat moments de desconfiança, poca participació, pocs recursos.... però això els fa plantejar que si mai hi tornen, cal rectificar diferents aspectes i treballar més tot el tema d'activitats en col·lectius vulnerables.

Tancant ja la valoració i tenint en compte el punt més important, el de la inclusió i la cohesió, cal destacar que és un projecte on tothom hi és benvingut i que obre les portes a un gran ventall d'oportunitats, ja siguin generacionals o intergeneracionals, d'activitats.... Destaco aquest punt, perquè sense aquest aspecte, segurament no es promourien projectes com aquest.

Moltes vegades no parlem amb aquestes paraules o, fins i tot, ens sonen estranyes, perquè estan tan integrades dins del projecte que quan ens fan reflexionar sovint ens costa definir-les.

4.3 Síntesi: Elements més rellevants

Per portar a terme aquesta part em centraré amb les entrevistes realitzades a Sant Bartomeu⁴¹ i Borredà⁴²

En un projecte d'aquestes dimensions és molt important que l'Ajuntament, l'escola, entitats, els ciutadans i ciutadanes, etc. hi participin de manera activa i treballin de forma conjunta i coordinada, per tal que aquest esdevingui un fet significatiu que millori i potenciï la cohesió social i la inclusió de tota persona dins el poble.

D'altra banda, un aspecte molt important i que crec que cal destacar és la participació de l'Ajuntament com a entitat administrativa del poble, ja que aquesta garanteix la continuïtat del projecte amb la seva participació i el seu suport econòmic.

En alguns casos ens hem trobat que l'Ajuntament no ha participat de la millor manera, si més no, que els semblava als organitzadors. Això ha fet “trontollar” diferents aspectes del projecte i fins i tot la finalització d'aquest per falta de recursos, sobretot econòmics.

És important elaborar un projecte escrit per tenir clars els objectius que volem aconseguir, les línies de treball en que ens movem, les valoracions que fem de les activitats, les propostes de millora,..., però encara és més important poder desenvolupar el projecte de manera pràctica i fer una difusió correcta i adequada a les dimensions de la població, per tal que tothom n'estigui informat i hi pugui participar.

Tenint en compte les entrevistes dels dos pobles he observat que en un d'ells, el projecte es troba en fase de subsistència, es manté gràcies a la implicació directa de l'escola. Aquest és el cas de Sant Bartomeu. En canvi a Borredà, es troba al final d'un període. Al principi se'n va fer càrrec l'AMPA, però actualment els hi és impossible. Per tant, en els dos casos puc afirmar que la crisi ha estat un factor important que ha afectat de manera directa al projecte, ja que en la majoria de casos ha estat el primer de retallar i eliminar les aportacions econòmiques que se'ls donava per portar a terme el projecte, ja sigui per aportacions d'entitats públiques, que s'han vist reduïdes per les retallades o per les aportacions d'empreses privades, també reduïdes per falta de finançament a la mateixa empresa o per tancament.

---

⁴¹ Vegeu l'annex 16– Anàlisi de les dues entrevistes realitzades a la directora de l'escola, Dolors Muns, i l'antic regidor i alcalde del poble Miquel Colomer.

⁴² Vegeu l'annex 17 – Anàlisi de les dues entrevistes realitzades a la directora de l'escola, Assumpta Duran, i la dinamitzadora, Estela.

És molt interessant plantejar activitats per a totes les edats, però en la majoria de casos s'exposa que l'etapa de l'adolescència és difícil de tractar i organitzar activitats adequades per aquestes edats, ja que els seus interessos són molt diferents entre ells/es.

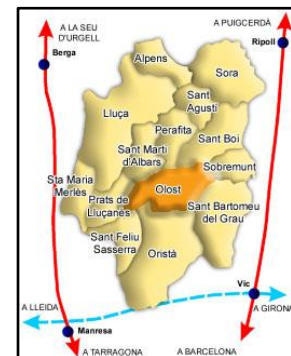
Un projecte d'aquestes característiques millora i potencia la cohesió social. A més a més, si realment no es vetllés per la cohesió i la inclusió de tota persona, aquest projecte segurament estaria plantejat d'una altra manera. Quan plantejges als entrevistats preguntes referents a la cohesió i a la inclusió et reafirmen que si aquests dos aspectes no fossin les bases no tindríem projectes d'aquestes dimensions.

Un últim element, però molt important és la motivació. Per portar a terme un projecte d'aquestes dimensions la motivació ha d'estar per davant de tot, tenir ganes de participar i aportar coses noves, situacions que pensem que són interessants de viure, proposar activitats i espais per a realitzar-les.... per tal que aquest creixi amb harmonia.

4.4 Olost, poble educador

4.4.1 Context

Olost és un poble al sud de l'altiplà del Lluçanès, en una petita vall solcada per la riera d'Olost a 580 metres d'altitud. La riera de La Gavarresa i la riera del Lluçanès, un dels seus afluents, travessen paral·lels de nord a sud el poble per la banda occidental. Santa Creu és un nucli adherit a Olost, que es troba a 606 metres, a l'altra banda de La Gavarresa.⁴³

Situació d'Olost dins la sub-comarca del Lluçanès

Font: Ajuntament d'Olost

La primera documentació coneguda sobre Olost és del 908 d.C. Es tracta d'una venda de terres a la demarcació de l'església de Santa Maria d'Olost. Una altra documentació falsa datada el mateix any atribueix la reconstrucció de l'església al

⁴³ *Ajuntament d'Olost* (2013) [en línia] Olost, Maig 2012 [26 d'abril de 2013] Disponible a: <http://www.olist.cat/nivells/editorweb/titular/descripcio-i-situacio>

comte Guifré, fill del Pelós. Al llarg del segle X, el nom de Santa Maria d'Olost apareix en documents diversos. Durant l'Edat Mitjana, Olost va ser una de les poblacions amb més pes del Lluçanès. Amb la construcció del castell d'Olost el segle XI començà el llinatge dels senyors d'Olost. Dos-cents anys més tard, el 1230, els senyors d'Olost s'uniren per matrimoni amb la família dels Peguera, que s'instal·laren al Lluçanès i van acabar posseint, gràcies a la compra de la baronia de Lluçà, la major part del Lluçanès.

Des de la meitat del segle XVIII fins a la meitat del XIX, Olost va viure un gran creixement econòmic i demogràfic gràcies a la implantació d'indústries tèxtils. De totes maneres, durant la primera meitat del XIX, va ser, com altres pobles del Lluçanès, un dels escenaris de les guerres carlines. El 1835 els carlins van atacar i ocupar el poble, en mans fins llavors dels isabelins, i van cremar l'església.

En canvi, les primeres notícies sobre Santa Creu són del 984: hi apareix l'església de Santa Creu dependent de l'església de Santa Maria d'Olost (el 1878 esdevindrà parròquia independent). Cap el 1733 es va construir una nova església, la que hi ha avui, uns metres apartada de l'antiga. L'edifici, poc característic, comprèn una sola nau. A principis d'aquest mateix segle, es va començar a formar el poble.

Quan el segle XVII es creà la nova sotsvegueria del Lluçanès, les reunions del Consell i els Jurats es feren a Santa Creu fins el 1728. Es reunien anualment a la Casa Gran, una de les masies més antigues del Lluçanès. L'objectiu de la sotsvegueria era deslligar els nobles de la jurisdicció feudal dels Peguera i passà a dependre directament del rei. Durant aquest procés, els nobles del Lluçanès es reunien a l'església de Santa Creu. Santa Creu era el centre geogràfic del Lluçanès i, per això, un bon punt de trobada. Abans de la construcció de la nova xarxa de carreteres, el 1880, a Santa Creu confluïen tots els camins⁴⁴.

Actualment al municipi d'Olost som aproximadament uns 1200 habitants⁴⁵. A més a més de 15 entitats i associacions que participen activament dins el poble.

---

⁴⁴ *Ajuntament d'Olost* (2013) [en línia] Olost, Maig 2012 [26 d'abril de 2013] Disponible a: <http://www.olist.cat/nivells/editorweb/titular/historia>

⁴⁵ *Olost*. (2012) [en línia] IDESCAT, gener de 2013 [26 d'abril de 2013] Disponible a: <http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=1&V1=08149&V3=669&V4=1180&ALLINFO=TRUE&PARENT=1&CTX=B>

4.4.2 Projecte

És un projecte incipient que va fent coses, activitats,... però segurament no es pot presentar a la llum pública ja que, ara per ara, està poc desenvolupat, malgrat que hi ha un interès i una motivació molt activa.

Aquest projecte podríem dir que va iniciar-se fa aproximadament dos anys, amb una estructura pròpiament pensada. Aquest va sorgir del debat entre diferents persones, la Dolors Careta, encarregada de la biblioteca i Robert Jové, responsables de l'escola pública i responsables de l'Ajuntament, a més a més, de formar part del projecte del Lluçanès educador que s'estava iniciant al Consorci del Lluçanès amb l'assessorament de Núria Palau, tècnica de la Diputació de Barcelona.

D'altra banda, ja fa uns anys, des de l'Ajuntament es va promoure un treball de participació ciutadana⁴⁶. Això generava una feina feta que a l'iniciar el projecte no van haver de fer. Gràcies al coordinador, Pere Martí, que vetllava que totes les entitats s'anessin trobant a fi i efecte de poder arribar a allò que entenem com a *participació ciutadana*. A partir d'aquest treball també en van extreure elements que després l'equip de Govern ha utilitzat per conscienciar-se i aportar noves idees pel poble.

L'Ajuntament ha donat suport des de l'inici, juntament amb responsables de l'escola pública Terra Nostra i han compartit el lideratge de les diferents activitats que s'han portat a terme.

Actualment aquest és un projecte poc desenvolupat i incipient, com ja he dit. A dia d'avui no hi ha gairebé res escrit, excepte les línies de treball i els objectius. Les línies de treball⁴⁷ són: una d'abast immediat, que consisteix en procurar que les accions i decisions polítiques tinguin una cabuda natural i un aprofitament per tothom, afavorint la cohesió, la formació i la millora educativa. I l'altra, més prospectiva i de desenvolupament, que consisteix en analitzar quins elements es consideren importants per al futur educatiu i cultural d'Olost i Santa Creu i les seves necessitats.

D'objectius⁴⁸ en canvi en trobem més; són els següents: Constituir un espai de trobada regular entre les diferents entitats i administracions que treballen per l'educació i la cultura a Olost i Santa Creu. Impulsar i tractar temàtiques sensibles i actuals en l'àmbit educatiu i cultural dels pobles. Investigar aquests temes de manera rigorosa i argumentada per tal que es puguin fer propostes de desenvolupament, millora i

⁴⁶ Vegeu l'annex 18 – Projecte de suport integral de participació ciutadana.

⁴⁷ Vegeu annex 19 - Ajuntament d'Olost. (2012). *Línies de treball*. Documents interns de l'Ajuntament.

⁴⁸ Vegeu annex 19 - Ajuntament d'Olost. (2012). *Objectius*. Documents interns de l'Ajuntament.

avaluació; elaborar recomanacions que puguin ser d'utilitat per les diferents entitats i que serveixin per a la planificació. Donar resposta a les demandes educatives i culturals d'entitats i col·lectius. Cercar el compromís de les diferents entitats i administracions per la difusió i/o col·laboració. Ésser un marc de referència pels professionals vinculats a l'educació i la cultura que intervenen en el fet educatiu d'Olost i Santa Creu. Difondre i disposar d'informació sobre l'educació i la cultura en els contextos rurals a nivell nacional i internacional. Potenciar el treball en xarxa entre les diferents institucions i entitats que treballen per l'educació i la cultura a Olost i Santa Creu.

Pel que fa a les entitats, la majoria d'elles hi participen. Potser no en totes les activitats, però sé que ho fan amb les que creuen que poden aportar el seu *gra de sorra*, si.

D'altra banda, actualment es porten a terme força activitats, per exemple, per l'etapa de 0-3 anys disposen de la guarderia, un espai molt important pels alumnes d'aquesta edat i també pels pares, ja que això, ajuda a la conciliació de la vida laboral i familiar. De 3-12 anys és l'etapa en el qual es proposen més activitats, podem trobar totes aquelles activitats que s'organitzen des de la biblioteca⁴⁹ (el club de lectura, tallers de jocs de lectura, la maleta viatgera,...), i altres organitzades per l'AMPA de l'escola, algunes més esportives: patinatge, hoquei i tennis. L'any passat també es va proposar futbol però aquest any ja no s'ha pogut ofertar. A més a més d'aquestes, també trobem les activitats que fan referència a música, nou d'aquest any, anglès, mecanografia... D'altra banda, des de l'Ajuntament, a més a més de les activitats organitzades pel centre cívic/biblioteca també garanteix els casals d'estiu, de Nadal i setmana Santa i el reforç escolar. Pels adolescents, hi ha més problemàtica, no es presenten tantes activitats, la majoria d'elles s'organitzen des del Consorci del Lluçanès amb el Punt INQUIET. Actualment poden participar al reforç escolar pagant una quota mensual de 5euros i en diferents casos s'ofereixen cursos de formació. Pel que fa a l'edat adulta es proposen cursos. Actualment es porta a terme el d'anglès, però també hi ha diferents activitats esportives, pilates, ioga, zumba, taichi, ... totes elles s'ubiquen al centre cívic. D'altra banda, també podem trobar totes aquelles activitats i cursos que es porten a terme en dies puntuals o en caps de setmana. I per últim, pel que fa a l'edat més avançada, hi trobem totes les activitats que es plantegen des del grup ACTIVA'T, a més a més,

⁴⁹ Veure annex 20 - Memòria d'activitats del 2012 de la biblioteca d'Olost, que es continuen portant a terme el 2013.

d'activitats intergeneracionals proposades des de diferents àmbits que es porten a terme amb els més joves del poble.

Algunes de les activitats plantejades a l'inici de la temporada acaben "caient del programa" per falta de participants.

Aquest projecte es troba en una fase inicial, per tal de desenvolupar d'una manera molt més concreta el projecte i fer-ne una difusió correcte, perquè tothom participi en el projecte d'una manera activa. Segurament molta gent ja hi participa, però no són conscients que a Olost s'està promovent un projecte de poble educador.

Per últim, cal remarcar, que no s'ha fet cap avaluació general, segurament n'han fet d'activitats concretes, però en cap cas d'una forma general. Tot i això, pensen que d'inclusió i cohesió social n'hi ha, no saben si ha millorat o no, perquè tal i com he dit anteriorment, no ho han avaluat.

4.4.3 Diagnosi i necessitats⁵⁰

Aquest és el quadre que he utilitzat per fer l'anàlisi de l'experiència d'Olost. És una síntesi realitzada a partir de l'anàlisi de les entrevistes corresponents a aquest projecte⁵¹.

CATEGORIES	ANÀLISI
Suport de l'ajuntament	<ul style="list-style-type: none"> • Lideratge compartit. • Iniciativa
Activitats educatives actuals	<ul style="list-style-type: none"> • Formació obligatòria. • Treball en xarxa. • Treball intergeneracional. • Participació activa de l'ajuntament. • Treball per totes les edats.
Necessitats	<ul style="list-style-type: none"> • Donar estratègies als joves. • Mantenir les etapes d'educació formal. • Captar l'atenció de les famílies de Santa Creu.
Propostes de futur	<ul style="list-style-type: none"> • Escola – Institut. • Formació al llarg de la vida. • Fomentar la participació. • Creació d'espais de trobada. • Tractament de temes actuals. • Cercar el compromís. • Potenciar el treball en xarxa. • Fer front a les demandes educatives. • Difondre el projecte i disposar de recursos.

⁵⁰ Vegeu l'annex 12 i 21 – Anàlisi de l'entrevista realitzada a Josep Maria Freixanet.

⁵¹ Vegeu el quadre complet a l'annex 21 - Anàlisi de l'entrevista realitzada a Josep Maria Freixanet, alcalde d'Olost.

Procés i participació	<ul style="list-style-type: none"> • Inici: Fa un any i mig. • Va sorgir d'un debat. • Relacionat amb el treball de participació ciutadana. • L'equip de Govern n'està conscienciat i motivat. • El centre cívic, engloba moltes entitats. • Falta convidar a tothom a formar-hi part.
Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • No s'ha fet valoracions. • Valoracions positives a nivell personal. • Es troba a la fase inicial. • Un objectiu mai s'aconsegueix el 100%. • Més vida social.
Propostes de millora	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupar una metodologia clara.
INCLUSIÓ I COHESIÓ	<ul style="list-style-type: none"> • Potenciar la equitat. • Oportunitats per a tothom. • No s'ha valorat. • Un projecte com aquest si no hi ha inclusió no es porta a terme. La inclusió és la base.

Quadre 3 – Foto: Elaboració pròpia

A partir de les entrevistes realitzades i el grup de discussió⁵² portat a terme, on es destaquen les oportunitats i problemàtiques que podem trobar en diferents àmbits educatius. M'he adonat de les diferents i possibles necessitats que al poble d'Olost li manquen.

Si ens fixem en les diferents edats educatives trobem la primera etapa dels 0-3. La necessitat més primordial, i que des de diferents punts de vista ha quedat remarcada, és preservar el servei de guarderia i mantenir les tasques, ja que aquesta etapa ens ajuda a la conciliació de la vida laboral i familiar⁵³. També caldria tenir en compte que fora de l'horari escolar aquests infants no tenen cap activitat complementària per realitzar, en alguns casos s'ha justificat dient que eren massa petits. A més a més, també es creu que hi ha la necessitat de que els infants d'aquestes edats facin més activitats relacionades a l'aire lliure i això implicaria el reciclatge del professorat.

D'altra banda, si ens fixem en l'etapa d'infantil i primària, de 3 a 12 anys, aquí hi ha dues realitats. Els infants d'Olost, en general, acostumen a anar a l'escola del poble, però els de Santa Creu, un poble que pertany al municipi d'Olost, generalment, van a l'escola de Prats. Així doncs, una necessitat important i que des de diferents perspectives també ha quedat marcat ha estat el fet que aquesta petita quantitat

⁵² Vegeu l'annex 6 del grup de discussió.

⁵³ Paraules de Josep Maria Freixanet.

d'alumnes que podrien tenir de més a l'escola d'Olost no els tenen i per tant, cal buscar recursos per poder gaudir de la companyia d'aquests infants. D'altra banda, un aspecte important que des de l'alcaldia es volia promoure era la necessitat de crear una escola-institut al poble per tal de garantir una formació dels 0 als 16 anys i, a més a més, esponjar l'institut de Prats, on ara hi va gairebé tot el jovent de la sub-comarca del Lluçanès.

Tenint en compte altres punts de vista, també s'ha vist necessari remarcar altres necessitats, com per exemple, la necessitat d'informar, comunicar, establir un diàleg... amb les famílies, d'aspectes que es treballen a l'escola i per tant potenciar una escola més oberta, Com també, donar importància a aspectes de civisme per tal que tothom respecti els diferents espais.

Pel que fa a l'etapa de batxillerat i post-obligatòria, les necessitats que s'han reflectit han estat garantir i formar aquells joves que han deixat d'estudiar per diferents motius i que en l'actualitat necessiten formació i necessiten potenciar la formació al llarg de la vida.

Pel que fa a la gent gran, a persones de més de 65 anys, Olost planteja bastantes oportunitats per aquesta etapa de la vida.

Per últim, si em centro en aspectes més generals, les necessitats que més "preocupen" són les de unificar ofertes i optimitzar espais i esforços, a nivell de poble i de sub-comarca.

4.4.4 Línies de treball

En aquest apartat exposaré els eixos de treball que proposo per a Olost, tenint en compte les necessitats i propostes de millora que s'han exposat en el grup de discussió. La graella que utilitzo és la mateixa que es va utilitzar en el treball d'investigació fet a la comarca del Berguedà⁵⁴. Aquests tres eixos són els següents:

---

⁵⁴ SOLER, J.(2013). *Els plans educatius territorials*. Diputació de Barcelona. Document d'ús intern.

EIX 1: PETITA INFÀNCIA	
Descripció	Acompanyament dels 0 als 3 anys. En aquesta etapa els infants disposen de l'escola bressol/guarderia del poble.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Vetllar perquè els infants desenvolupin la seva part més investigadora i creativa. - Potenciar el reciclatge i formació del professorat. - Treballar en xarxa. - Mantenir els serveis que ja es tenen.
Àmbits	<ul style="list-style-type: none"> - Educació formal. - Educació informal.
Línies de treball	<ul style="list-style-type: none"> - Crear una Xarxa d'escoles Bressol, a nivell del Lluçanès que els permeti aconseguir els objectius marcats, compartint material, experiències, formació.... Fomentar el treball en Xarxa d'aquestes escoles per aconseguir el màxim rendiment i benefici pels infants. - Demanar als mestres uns mínims de formació continuada per tal de renovar pedagogies i així assegurar una escolarització i formació actual als alumnes. - Crear un espai on els infants puguin trobar-se i jugar fora de l'escola – ludoteca dinamitzada per un/a monitor/a o pels mateixos pares. - En cas que no es pugui fer front a les despeses de l'escola, buscar diferents fonts d'ingressos, ja sigui de l'administració o proposant activitats des de la mateixa escola per aconseguir uns diners extres.
Agents implicats	En aquesta etapa és molt important la implicació de les famílies en l'educació dels seus fills i filles. Però també és molt important que els diferents agents educatius (l'escola, l'AMPA, l'ajuntament i els diferents vilatans) del poble hi participin de manera molt activa.
Observacions	Des del Consorci del Lluçanès s'ha estudiat la idea d'elaborar la Xarxa d'escoles Bressol al Lluçanès. Aquest projecte es troba dins del projecte "Lluçanès educador". Tot i això, actualment no s'ha portat a la pràctica, està escrit però no està aplicat.

EIX 2: ACOMPANYAMENT A L'ESCOLARITAT	
Descripció	Engloba l'etapa dels 3 als 16 anys. Una etapa obligatòria d'escolarització per tots els infants (amb excepció de l'etapa d'educació infantil de 3 a 6). És un espai de la vida que té en compte, l'educació infantil i educació primària (en un mateix centre) i secundària (a l'institut de Prats, en el nostre cas).
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Proposar activitats i una oferta adequada d'activitats. - Aconseguir que els de Santa Creu vagin a l'escola del poble d'Olost. - Fomentar la comunicació entre agents educatius.

Àmbits	<ul style="list-style-type: none"> - Educació formal. - Educació informal.
Línies de treball	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborar un instrument d'avaluació per tenir en compte quins són els interessos dels nens i nenes del poble i les seves famílies. A partir d'aquí, fer una oferta adequada d'activitats, tenint en compte les necessitats i interessos dels infants. - Treball en xarxa, organitzar activitats a nivell de territori, ja que des del poble és difícil donar sortida a totes les propostes. D'aquesta manera aconseguirem ràtios una mica més grans que permetran que les propostes no surtin del programa per falta de nens/es. - Oferir transport i facilitats als infants de Santa Creu per tal d'aconseguir igualar o millorar les ofertes de Prats. En cap cas és per competir, sinó per poder-los donar un servei des del seu poble. - Establir un calendari de reunions trimestrals per tal de coordinar els agents, fomentar la cooperació i reduir esforços, a més a més de fomentar la participació de tots ells.
Agents implicats	En aquest cas trobem l'Ajuntament, l'escola, l'AMPA, els infants i les famílies. Tots aquests agents ajuden a l'educació formal i informal dels infants del poble.
Observacions	Fomentar el treball en Xarxa i establir relacions a nivell de territori, per aconseguir més beneficis i aconseguir, així, més oportunitats.

EIX 3: EDUCACIÓ PERMANENT – EDUCACIÓ AL LLARG DE LA VIDA	
Descripció	Engloba l'etapa de més de 16 anys fins el final de la vida. Una educació al llarg de la vida que ajudi a entendre el món d'avui en dia. Aquesta part té en compte: els cicles formatius, el batxillerat, la universitat i tots aquells cursos addicionals que es puguin fer.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Aconseguir més oferta d'activitats de formació continuada. - Fomentar el treball intergeneracional. - Formar aquelles persones que per diferents motius han deixat els estudis.
Àmbits	Educació informal
Línies de treball	<ul style="list-style-type: none"> - Proposar activitats de manera continuada durant un curs acadèmic per tal de garantir la formació continuada. - Fomentar les activitats que posin en contacte la gent més jove del poble amb la més gran aconseguint establir una bona relació i un coneixement de diferents aspectes culturals del poble o de la terra. - Creació d'un instrument per avaluar les necessitats i interessos d'aquest grup de persones per tal d'oferir unes activitats adequades.
Agents implicats	L'ajuntament i les diferents persones implicades.

Observacions	Amb aquestes línies de treball, el que es vol és aconseguir la inclusió de tota persona dins al poble i així millorar la cohesió social, que no és pas dolenta.
--------------	---

5 Conclusions

Sobre els objectius del treball

Després d'elaborar i exposar les idees treballades en els diversos apartats, presento una avaluació dels objectius que em vaig marcar a l'inici del projecte, per tal d'observar si realment els he assolit o no. En termes generals, puc afirmar que els he assolit. Vegeu-m'ho de manera detallada:

- *Crear lligams entre la teoria i la pràctica.* A partir de la part teòrica que he investigat i estudiat, he pogut elaborar els instruments de registre, d'anàlisi, de síntesi de la informació que he cregut més adequats. L'apartat de l'anàlisi de les entrevistes, s'ha portat a terme en relació l'apartat 3.3 (Passos a seguir per dur a terme un projecte de poble educador). A més a més, he pogut observar que la teoria està molt ben estructurada, però quan arribem a la pràctica, depèn del poble, és molt diferent. Hi ha pobles que han començat el projecte per la part pràctica i després poc a poc, han anat desenvolupant la part escrita, d'altres que ho tenen tot a mitges, altres que han anat fent la part pràctica, però en cap han pensat en fer una part teòrica, veuen molt més important el que estan fent que no la burocràcia que comporta fer-ho per escrit. Si faig referència a les competències, cada poble o ciutat en treballa unes de diferents, però les bàsiques i centrals són la inclusió i la cohesió social per sobre de tot.
- *Conèixer i analitzar pràctiques que s'han portat a terme.* Per aconseguir aquest objectiu i tenir una visió més ampla de tot el concepte de poble educador, en la part teòrica he dedicat un apartat (3.5 Projectes dins la província de Barcelona). A més a més, en la part pràctica m'he centrat en dos pobles, Borredà i Sant Bartomeu, que són pioners amb el projecte. En aquestes dues últimes he fet entrevistes i m'he documentat per tal de poder fer un anàlisi adequat a les seves característiques.
- *Analitzar les activitats que es porten a terme a Olost.* A partir de l'entrevista a l'alcalde i el grup de discussió que vaig portar a terme, he pogut observar i conèixer de forma detallada quines són les activitats que es porten a terme a Olost. A més a més, a partir dels instruments que he elaborat he pogut fer un anàlisi complet del context, de les activitats que es proposen, la diagnosi de les necessitats i finalment, una proposta de línies de treball, tenint en compte diferents eixos.

- *Elaborar bons instruments i eines per extreure el màxim d'informació i que aquesta sigui significativa i real. Extreure el màxim d'informació nova;* Aquests són dos objectius molt relacionats. Per aconseguir aquest dos objectius el que he intentat fer és: buscar tota la informació pública i que per tant podia trobar a internet o en revistes.
- *Realitzar un anàlisi adequat a les característiques del meu treball;* He analitzat dues experiències que ja tenien un projecte engegat i una tercera experiència, la del meu poble. En el cas que hagués disposat de més temps, m'hagués agradat participar i explicar el projecte de poble educador que es vol implantar i que ara estan fent la diagnosi de necessitats. Aquest projecte el promou el Consorci del Lluçanès, juntament amb els alcaldes de cada poble.

Sobre les hipòtesis d'investigació

Pel que fa a les hipòtesis, he pogut veure que la idea de poble educador no és nova. Com ja he comentat en l'apartat 3.2 (Evolució), la idea de ciutat educadora va aparèixer a finals dels anys seixanta i la idea de poble educador va aparèixer uns anys més tard.

Pel que fa a la segona pregunta que em vaig plantejar, un poble educador només comparteix escola?, puc afirmar que no, l'escola és un agent molt important i que cal que hi participi i en molts casos el lideri, conjuntament amb altres agents. Ara bé, en un poble educador es comparteixen molts aspectes, espais, instal·lacions, idees, projectes, materials, etc. En un projecte de poble educador, tothom hi té molt de pes, és molt important fomentar la participació activa de tots els agents implicats i els ciutadans a títol individual, ja que això, ens permet aconseguir un projecte molt més complet.

I per últim, en relació a la pregunta tots els pobles fan servir la mateixa metodologia?, m'he adonat que no. A més a més, gràcies a la informació de la Núria Torras, especialista en pobles i ciutats educadores de la Diputació de Barcelona, em va constatar que algunes zones han utilitzat la metodologia que els proporcionava la mateixa Diputació i d'altres només n'han fet assessorament i han implantat la seva metodologia. Com hem vist, hi ha llocs on es troba més desenvolupat que d'altres, on hi participa més gent.... Puc afirmar, que tant la metodologia de la Diputació com les altres, que s'han utilitzat per desenvolupar un projecte amb aquestes dimensions, en tots els casos es redacten unes línies de treball i uns objectius, per tal de treballar tots en la

mateixa línia. Ara bé, les activitats que es desenvolupen a cada poble o ciutat són diferents. Com és evident, cadascú té una realitat diferent i s'adapta al seu entorn.

Així doncs, per acabar, puc dir que el concepte de poble educador és un concepte difícil de definir, complex, abstracte i un conjunt de moltes idees. Fa anys que es va implantant a diferents pobles per tal de transmetre aquesta filosofia i compartir que l'educació no són l'escola i els nens/es, sinó que hi ha molts altres aspectes i agents a tenir en compte i que cal que aquests comparteixin i cooperin per aconseguir un major nombre de beneficis.

Sobre els resultats i els límits de la investigació

Pel que fa als resultats que he obtingut en la investigació, puc dir que crec que he obtingut uns bons resultats gràcies el treball constant i la recerca acurada que he intentat fer.

A nivell escrit no hi ha gaire informació. Sí que és veritat que hi ha informació d'experiències, però de documentació que ens serveixi per desenvolupar un projecte amb aquestes dimensions no n'hi ha gaire.

Aquest treball ha estat un projecte de feina constant de recerca i anàlisi de la informació obtinguda amb les entrevistes, el grup de discussió, amb petites converses, l'observació, etc.

M'he adonat que Olost té iniciat el projecte de poble educador, però a hores d'ara cal fer molt camí per aconseguir un bon projecte. És veritat que tenen moltes branques iniciades i això els hi facilitarà la feina, però penso que cal ordenar les idees i difondre el projecte, per tal de captar l'atenció dels vilatans i promoure'l ràpidament.

Pel que fa als límits, he de dir, que si hagués disposat de més temps potser hagués generalitzat el projecte a nivell de territori, no tant a nivell de municipi, ja que el Lluçanès, és un territori on es poden treballar molts aspectes que he citat i treballat al llarg del projecte. Penso que si realment es porta a terme un projecte de territori educador al Lluçanès, tots els habitants dels diferents municipis, n'extrauran molts beneficis, perquè sumarem esforços i les persones quedaran més agrupades, això també fomentará la cohesió social i la coneixença entre gent de la zona.

Sobre els aprenentatges realitzats i la relació amb fer de mestre/a

Per acabar, només em queda dir i fer referència als aprenentatges realitzats. La veritat és que no sé per on començar, perquè he après moltes coses, no només a nivell teòric sinó també a nivell personal. Les entrevistes i el grup de discussió m'han ajudat a aprendre, primer de tot, a organitzar-me d'una manera clara per tal d'extreure el màxim d'informació nova. A més a més, m'he adonat que la gent és realment molt participativa, si més no en el meu cas. Totes aquelles persones que he contactat per tal d'aconseguir un bon treball, m'han obert la mà a participar, en molts casos la insistència de participar en més àmbits i l'interès en trobar-nos en cas que no haguéssim pogut quedar un dia en concret.

A nivell més teòric he après què és un projecte de poble educador, ja que com vaig dir en la introducció era un tema que desconeixia i que ara penso i crec que és molt important de desenvolupar a nivell de poble, ciutat o fins i tot territori.

Pel que fa en relació a la meva futura feina, penso que és molt interessant promoure projectes com aquests, ja que com hem vist el llarg del treball, l'escola és un agent molt important per desenvolupar un projecte d'aquestes dimensions, juntament amb el lideratge compartit d'altres agents.

Un projecte amb aquestes dimensions promou una millor l'educació i aquesta és el motor del canvi social.

6 Bibliografia:

6.1 Llibres i revistes.

- Consell Escolar de Catalunya (1995) *Present i futur de l'escola rural. Jornada de reflexió a Lleida, 16 de desembre de 1995*. Lleida: Generalitat de Catalunya.
- DELORS, J. (dir.) (1996) *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. UNESCO.
- ECHEITA, Gerardo (2009). “Escoles inclusives. Escoles en moviment”. Dins: MACARULLA, Isabel i SAIZ, Margarida (coord.). *Bones practiques d'escola inclusiva; la inclusió d'alumnat amb discapacitat: un repte, una necessitat*. Barcelona: Graó, pàg. 40.
- Facultat d'Educació de la Universitat de Vic. (2003) *La formació dels mestres i l'escola rural*. Vic: Universitat de Vic.
- FAURE, Edgar [et al.] (1996) *Aprender a ser: la educación del futuro*. Madrid; Alianza; París: UNESCO.
- Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya (2011). *Competències per a un poble educador*. Alt Empordà: Romanyà- Valls, 2011.
- Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya. (2011) *Competències per a un poble educador*. Alt Empordà: Romanyà- Valls.
- MACARULLA, Isabel i SAIZ, Margarida (coord.). (2009) *Bones practiques d'escola inclusiva; la inclusió d'alumnat amb discapacitat: un repte, una necessitat*. Barcelona: Graó.
- *Perspectiva escolar*, 2006, núm. 308.
- SUBIRATS, MARINA. (1983) *L'escola rural a Catalunya*. Barcelona: Rosa Sensat edicions 62.
- TRILLA BERNET, Jaume. (1999) “La idea de ciutat educadora”. Dins: Diputació de Barcelona. *Les ciutats que s'eduquen*. Barcelona: Temes d'Educació, pàg. 11-51.

6.2 Articles.

- DURAN, Assumpta i ROMA, Joan. “El projecte Poble educador” *Guix; Competències, estratègies i pensament científic i matemàtic*, 2008, n°344, 59-65°
- FEU, Jordi i SOLER, Joan. “Més enllà de l'escola rural. Cap a un model integral i integrador de l'educació en el territori” *Temps d'educació*, 2001, n°26, pàg. 133 – 155.
- FEU, Teresa i COLOMER, Miquel. “Sant Bartomeu del Grau, els fruits d'una col·laboració entre l'Ajuntament i l'escola en un municipi petit” *Guix; Educació al món rural*, 2009, n° 352, pàg. 61-68.
- MUNS, Dolors (2011). *Projecte de direcció 2011-2015*. Sant Bartomeu del Grau.

6.3 Altres documents de consulta:

- Associació internacional de ciutats educadores. (1990) *Carta de ciutats educadores* [en línia] Barcelona [16 de novembre de 2012]. Disponible a:
<http://www.bcn.es/edcities/aice/adjunts/Carta%20Ciutats%20Educadores%20%202004.pdf>
- *Associació Internacional de Ciutats educadores*(1994) [en línia] Bologna,. [16 de novembre de 2012] Disponible a:
http://www.bcn.es/edcities/aice/estatiques/catala/sec_iaec.html
- Consell Escolar de Catalunya (2001) *Conferència Nacional d'Educació. Atenció a la diversitat* [en línia] Barcelona; [22 de novembre de 2012] Disponible a:
<http://www.gencat.cat/cne/p7cetres.html>
- Ajuntament de Borredà (2002) *Borredà* [en línia] [23 de novembre de 2012] Disponible a: <http://www.borreda.net/municipi/inter.jsp?idAp=3&idSub=9>
- *Municipi i educació*(2001). Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. [Recurs electrònic; CD-ROM] Badalona: El Museu, novembre de 2001.
- IDESCAT (2012) *Sant Bartomeu del Grau*. [en línia] Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, novembre de 2012 [6 de desembre de 2012] Disponible a: <http://www.idescat.cat/emex/?id=081995>
- Ajuntament d'Olost (2013) *Olost* [en línia] Olost, Maig 2012 [26 d'abril de 2013] Disponible a: <http://www.olost.cat/nivells/editorweb/titular/historia>
- Ajuntament de Sant Bartomeu del Grau (2013) *Sant Bartomeu del Grau* [en línia] Sant Bartomeu del Grau. Abril de 2008. [26 de març de 2013] Disponible a: <http://www.sbg.cat/>
- Diputació de Barcelona. [en línia] [23 de novembre de 2012] Disponible a: <http://www.diba.cat/web/educacio>
- Diputació de Barcelona (2012). [en línia] [23 de novembre de 2012] Disponible a: <http://www.diba.cat/web/educacio/cataleg/pec/quefem>
- Diputació de Barcelona. (2012) *Banc de bones pràctiques*. [en línia] Barcelona [20 de novembre de 2012] Disponible a:
http://www.bbp.cat/lista_practicas.php?tipo_practica=todas&id_categoria_gen=50
- DIVERSOS AUTORS (2001) *Municipi i educació*. Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans. [Recurs electrònic; CD-ROM] Badalona: El Museu, novembre de 2001.
- FAURE, Edgar [et al.] (1973) *Aprender a ser: La Educación del futuro*. UNESCO. [en línia]. Madrid; Alianza [9 de novembre de 2012]. Disponible a: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001329/132984s.pdf>
- FEU, JORDI. (2006) *Poble educador: un projecte educatiu necessari per al reequilibri social, educatiu i cultural del país*. [en línia]. DEPROP. Barcelona: 29 de desembre de 2006. [20 de setembre de 2012] Disponible a:
<http://www.deprop.net/default.asp?numrev=21&sumari=3&seccio=0&numart=1>

- Generalitat de Catalunya.(2010) *Pla d'acció per a la inclusió i cohesió social a Catalunya 2010-2013*. [en línia]. Barcelona; agost [31 de desembre de 2012]. Disponible a:
http://www20.gencat.cat/docs/dasc/03Ambits%20tematics/06Inclusioicohesiosocial/Pla_inclusio_cohesio/documents/10_08_31_pla_accio_inclusio_2010_2013.pdf
- IDESCAT (2012) *Olost*. [en línia] Barcelona, gener de 2013 [26 d'abril de 2013] Disponible a:
<http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=1&V1=08149&V3=669&V4=1180&ALLINFO=TRUE&PARENT=1&CTX=B>
- SOLER, Joan (2013). *Els plans educatius territorials*. Diputació de Barcelona. Document d'ús intern.
- Consorci del Lluçanès (2012) *Lluçanès territori educador*. Santa Creu de Jotglar. Document d'ús intern.

7. Sumari de l'annex

I Documents de consulta

- Annex 1 – Carta de les Ciutats educadores
- Annex 2 - Manifest ciutats compromeses amb el desenvolupament de projectes educatius de ciutats
- Annex 13 - Carta de compromís
- Annex 14 - Resum del projecte de poble educador a Borredà
- Annex 15 - Memòria del projecte de poble educador de Borredà, 2008-2009
- Annex 18 - Suport integral de participació ciutadana
- Annex 19 - Línies de treball i objectius
- Annex 20 - Memòria d'activitats del 2012 de la Biblioteca d'Olost

II Treball de camp

- Annex 3 - Entrevista a Sant Bartomeu
- Annex 4 - Entrevista a Borredà
- Annex 5 - Entrevista a Olost
- Annex 6 - Grup de Discussió
- Annex 7 - Entrevista a Assumpta Duran
- Annex 8 - Entrevista a l'Estela.
- Annex 9 - Entrevista a Dolors Muns
- Annex 10 - Entrevista a Miquel Colomer
- Annex 11 - Entrevista a Josep Mª Freixanet
- Annex 12 - Grup de discussió amb la informació

III Anàlisi de dades

- Annex 16 - Anàlisi de les dues entrevistes realitzades a la directora de l'escola, Dolors Muns, i l'antic regidor i alcalde del poble Miquel Colomer.
- Anàlisi 17 - Anàlisi de les dues entrevistes realitzades a la directora de l'escola, Assumpta Duran, i la dinamitzadora, Estela.
- Annex 21 – Anàlisi de l'entrevista realitzada a Josep Maria Freixanet, alcalde d'Olost.